

NÄTUNIVERSITETET OCH IT-STÖDD DISTANSUTBILDNING

- **Attityder och erfarenheter hos prefekter,
kursansvariga och studenter**

Pernilla Westerberg
Gunilla Mårald

Mars 2004

Förord

Denna rapport är en del i arbetet med att utvärdera studentnyttan med Nätuniversitetet, på uppdrag av Myndigheten för Sveriges nätuniversitet. Uppdraget utförs av UCER, Umeå Center for Evaluation Research vid Umeå universitet och huvudförfattare till rapporten är Pernilla Westerberg. Syftet med denna delstudie är att synliggöra olika intressenters attityder till och erfarenheter av IT-stödda distanskurser och Nätuniversitetet. Intressenterna är i det här fallet prefekter, kursansvariga för IT-stödda distanskurser och studenter som läser dessa kurser. En uppföljning av denna rapport är planerad år 2006.

Pernilla Westerberg
Gunilla Mårald
Umeå mars 2004

SAMMANFATTNING

Enkätstudien visar att en relativt stor grupp äldre studievana studenter och kursansvariga med stor erfarenhet av att arbeta med IT-stödda distanskurser har svarat på enkäten. Gruppen med prefekter har liten erfarenhet, vilket beror på att de har andra arbetsuppgifter. De grundläggande IT-kunskaperna är goda inom samtliga grupper men det är främst de kursansvariga som har erfarenheter av mer avancerad informations- och kommunikationsteknik.

Samtliga grupper, de kursansvariga, prefekterna och studenterna är i grunden positiva till Nätuniversitetet, Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och IT-stödda distanskurser. De kursansvariga och prefekterna tycker dock att inställningen är något mindre positiv bland kolleger, men att institutionsledningen är positiv. Studenternas kommentarer avslöjar att de likställer Nätuniversitetet med IT-stödda distanskurser, vilket gör det svårt att dra några slutsatser om vad de egentligen tycker om Nätuniversitetet. Studenterna lyfter helst fram de möjligheter som IT-stödda distanskurser ger, som att kunna studera vid sidan av familj, arbete och oavsett boendeort. För nio av tio är motiven till att läsa en IT-stödd distanskurs främst att kunna höja den egna kompetensen och av arbetsrelaterade skäl, som att på sikt kunna byta arbete eller bättre klara av nuvarande arbetsuppgifter. Endast en av tio studenter menar att det inte har någon betydelse att det är en IT-stödd distanskurs de läser.

Motiven som de kursansvariga och prefekterna anger till att arbeta med IT-stödda distanskurser är främst att den egna institutionen vill nå fler studenter och att det är bra marknadsföring för institutionen. Trots att det är få som direkt påstår att möjligheten till extra ekonomiskt stöd är ett starkt incitament, tycker de flesta att IT-stödda distanskurser förtjänar ett extra ekonomiskt stöd från staten. Stödet bör i första hand användas för kompetenshöjning och pedagogisk utveckling.

Generellt upplevs arbetsbelastningen vara hög i arbetet med IT-stödda distanskurser. Likaså är studenternas förväntningar på tillgängligheten till lärare hög. De kursansvariga och prefekterna tycker att kännedomen om IT-lagstiftningen och regelverket bland lärare på IT-stödda distanskurser är bristfällig. De menar också att hänsynen till lagstiftningen kan utgöra ett hinder i arbetet med IT-stödda distanskurser.

Samtliga grupper, även studenterna, menar att pedagogiken i viss mån inte är lika bra som på campuskurser. Till viss del anses IT-stödda distanskurser vara för komplicerade för nybörjare, men paradoxalt nog mindre krävande än campuskurser. IT-säkerheten vid examination på IT-stödda distanskurser anses också vara något undermålig. Ett resultat är också att de flesta tycker att det bör erbjudas introduktionskurser i den teknik som används på IT-stödda distanskurser. Trots detta anses IT-kompetensen bland studenter på IT-stödda distanskurser vara god medan framförallt de kursansvariga anser att IT-kompetensen bland lärare på IT-stödda distanskurser är undermålig.

Samtliga tillfrågade grupper är positiva till Nätuniversitetets framtid. De kursansvariga och prefekterna menar att det bör finnas ett fortsatt ekonomiskt stöd och studenterna anser att det skall finnas mer information om kurserna. Studenterna önskar även ett bredare utbud av IT-stödda distanskurser än det som erbjuds via Nätuniversitetet idag, men få tycks veta hur utbudet ser ut, eftersom sökvägarna i första hand inte går via Nätuniversitetets portal. Ett fåtal reservationer inför Nätuniversitetets framtid finns, en är om den nuvarande formen för Nätuniversitetet bör finnas kvar.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	1
INLEDNING	4
Utvärderingens uppläggning och metod	5
Svarsfrekvens	8
Bortfallsanalys	9
Centrala begrepp	10
Dataanalys	10
Rapportens disposition	11
ATTITYDER TILL OCH ERFARENHETER AV NÄTUNIVERSITETET OCH IT-STÖDDA DISTANSKURSER	12
Attityder och erfarenheter bland studenter	12
Erfarenhet av högre utbildning	12
Erfarenheter av IT	14
Attityder till Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser	16
Erfarenheter av Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser	23
Nätuniversitetets framtid	26
Sammanfattning	28
Attityder och erfarenheter bland prefekter och kursansvariga	30
Prefekternas och de kursansvarigas bakgrund	30
Attityder till Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser	34
Erfarenheter av Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser	41
Inställning till Nätuniversitetets framtid	46
Sammanfattning	47
AVSLUTANDE KOMMENTARER	49
REFERENSER	50
APPENDIX 1: PILOTSTUDIE	52
APPENDIX 2: NÄTUNIVERSITET OCH IT-STÖDDA DISTANSKURSER	53
BILAGA 1: STUDENTENKÄTEN	55
BILAGA 2: ENKÄTEN TILL PREFEKTER OCH KURSANSVARIGA	65
BILAGA 3: ENKÄTSVAR	76
BILAGA 4: INSTÄLLNINGEN TILL IT-STÖDDA DISTANSKURSER	77

INLEDNING

I propositionen ”Den öppna högskolan”¹, är det huvudsakliga budskapet att öka förutsättningarna för ett livslångt lärande. Något som kan ses som en respons på en samhällsomvandling där kunskap får en allt större betydelse. Två av målen med den öppna högskolan är att göra högre utbildning mer flexibel och tillgänglig. Ett annat är att bredda rekryteringen av nya studerandegrupper, så som studieovana, funktionshindrade och/eller boende i glesbygd. Ytterligare ett mål är att öka förutsättningarna för fortbildning bland annat för dem som redan arbetar och/eller har familj. Till detta hör också att profilen på dem som studerar är en annan än gårdagens elitstudenter och att nya studerandegrupper ställer nya krav på högre utbildning². I detta sammanhang får IT-stödd distansutbildning stor betydelse och uppmärksamhet eftersom potentialen upplevs som stor. Intresset för IT-stödd distansutbildning är stort bland flera samhällsaktörer, exempelvis företag, media samt stat och kommuner som vill kunna erbjuda tillgång till högre utbildning³. Det pågår redan ett betydande utvecklingsarbete vad gäller informations- och kommunikationsteknik och pedagogik⁴, men fältet är fortfarande relativt outforskat.

Under våren 2002 startade universitet och högskolor i Sverige en samverkan kring IT-stödd distansutbildning. För att stödja verksamheten inrättades Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, som bl.a. tillhandahåller en portal⁵ där lärosätena gemensamt kan presentera sitt utbud inom IT-stödd distansutbildning.

På uppdrag av Myndigheten för Sveriges nätuniversitet skall UCER utvärdera studentnyttan av Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning⁶ mellan åren 2003 och 2006. Syftet med föreliggande rapport, som är en delstudie i ovan nämnda treårsprojekt⁷, är att undersöka olika intressentgruppers attityder till och erfarenheter av Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser år 2003. Rapporten baseras på två elektroniska enkäter som gått ut till prefekter, kursansvariga och studenter vid de 34 universitet och högskolor som ingår i Nätuniversitetet.

Det övergripande målet med denna delstudie är att Nätuniversitetets medlemmar, beslutsfattare, medier och andra intressenter ska få ett bättre underlag för beslut och att det även ska komma studenterna till del. Studien är dessutom betydelsefull för den verksamhet som Myndigheten för Sveriges nätuniversitet bedriver och för att överväga behov av insatser. Den är också viktig för att kunna se om de attityder till och de erfarenheter som finns av Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning kan utgöra ett hinder för Nätuniversitetet. En uppföljning år 2006 kommer att göras, dels för att kunna urskilja trender inom området, dels

¹ Prop. 2001/02:15

² Myringer 2002, Jalling 2003, Höskoleverket 2002 ”Grundutbildning”

³ Hedestig 2002

⁴ Utbildningsdepartementet 2001

⁵ <http://www.netuniversity.se>

⁶ Med utbildning avses såväl kortare kurser som hela program vid högskola/universitet. Vidare används campuskurser synonymt med på platsen kurser.

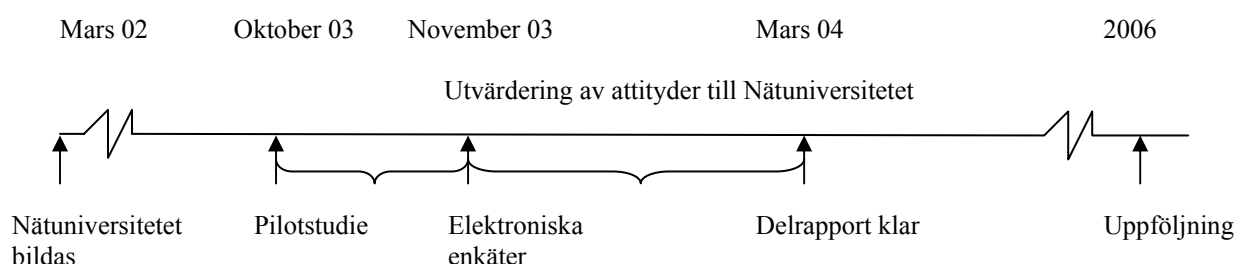
⁷ Förutom utvärderare samt projektledare vid UCER är forskare vid pedagogiska institutionen vid Umeå universitet och institutionen för ekonomi, statistik och informatik vid Örebro universitet, knutna till projektet, samt en referensgrupp. Referensgruppen består av, Anna Cederlund (studeranderepresentant, Umeå universitet), Gunnar Grepperud (professor i pedagogik, Tromsø universitet), Åke Grönlund (professor i Informatik vid Örebro universitet), Ove Karlsson (docent i pedagogik, Mälardalens högskola), Per Anders Strandberg (studeranderepresentant, SFS) och Kjell Gunnarsson (förvaltningschef Malmö högskola).

för att kunna ge förslag till tänkbara åtgärder inför det framtida arbetet med IT-stödd distansutbildning.

Utvärderingens uppläggning och metod

Studien är upplagd som en intressentutvärdering, med fokus på tre nyckelgrupper; prefekter, kursansvariga för IT-stödd distansutbildning samt studenter som läser dessa kurser. Samtliga tre intressentgrupper berörs av Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning på olika sätt.

Utvärderingsprocessen inleddes i oktober 2003 med en pilotstudie⁸ där ett antal prefekter, kursansvariga och studenter intervjuades för att testa frågor och samtidigt fånga upp synpunkter och viktiga frågeområden att inkludera i enkäten. Frågorna diskuterades även i de projektmöten där UCER och forskare vid pedagogiska institutionen deltog.

Utvärderingsfrågorna i enkäten är sorterade i fyra olika kategorier; bakgrundsdata, nyckelgruppernas attityder till Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser, erfarenheter inom området och hur de olika grupperna ser på Nätuniversitetets framtid.

Den elektroniska enkäten⁹ till prefekter¹⁰ och kursansvariga, skickades ut via e-post under november månad 2003. Två påminnelser skickades därefter ut. En länk till den elektroniska studentenkäten¹¹ inklusive ett följebrev med information, sändes samma månad ut till de kursansvariga för vidarebefordran via e-post¹² till studenterna. De kursansvariga ombads skicka en kvittens där det framgick hur många studenter enkäten gått ut till. Sedermera skickades två brev ut till de 43 kursansvariga som i första omgången verifierat att de distribuerat enkäten till sina studenter, med uppmaning att påminna studenterna om att fylla i enkäten.

Urval och utskick

Det finns många andra intressenter till Nätuniversitetet/IT-stödd distansutbildning än de intressenter vars erfarenheter och attityder undersöks närmare i denna delstudie. Valet av dessa tre intressentgrupper motiveras av att dessa kommer i direkt kontakt med IT-stödd distansutbildning och därmed inte bara har attityder till, utan också egna erfarenheter av IT-stödd distansutbildning. Prefekterna har det övergripande ansvaret för en institution och kan i

⁸ Appendix 1

⁹ Bilaga 1

¹⁰ Prefekterna ombads vidarebefordra enkäten till studierektorer med grundutbildningsansvar om de själva inte hade möjlighet att besvara enkäten

¹¹ Bilaga 2

¹² I vissa fall har de kursansvariga distribuerat meddelandet via kurshemsida eller via en plattform

sin roll påverka utvecklingen av institutionens arbete i olika riktningar. De har ansvaret för såväl campusstudier som för IT-stödda distansutbildningar. De kursansvariga kan till ytterligheterna representeras av eldsjälar och av dem som blivit tillsagda att ansvara för en IT-stödd distanskurs. De som representerar dessa ytterligheter och allt däremellan påverkar utvecklingen i hög grad vilket gör dem till en viktig nyckelgrupp. Studenten är i sin tur orsaken till att IT-stödda distanskurser överhuvudtaget existerar.

Urvalet av prefekter, kursansvariga och studenter, som uppmanats besvara enkäterna, grundar sig på ett stratifierat urval av utbildningar/kurser vid de 34 lärosäten som ingår i den juridiska databasen som finns hos Myndigheten för Sveriges nätuniversitet¹³. Ett urval av ca tre kurser¹⁴ per lärosäte gjordes efter områdena teknik/data/naturvetenskap, samhällsvetenskap, vård/omsorg/medicin och humaniora, samt efter antal obligatoriska sammankomster. Urvalet av kurser är även styrt av lärosätenas utbud av kurser via Nätuniversitetet, samt vilken ämnesinriktning lärosätena har. Exempelvis har Karolinska institutet endast kurser inom vård/omsorg/medicin. Tabell 1 visar urvalet samt det totala utbudet av kurser fördelat på områden och tabell 2 urvalet efter antal sammankomster. I urvalet är andelen kurser fördelat på områden och sammankomster i stort sett densamma som kursutbudet, vilket visar att urvalet kan tolkas representera hela kursutbudet. Notera dock att en något högre andel kurser finns inom området vård/omsorg/medicin (+ 5 procentenheter) och kurser med fler än 10 sammankomster (+ 6 procentenheter) ingår i urvalet. Däremot är det en lägre andel kurser med 2-4 sammankomster (-7 procentenheter) som ingår i urvalet.

Tabell 1: Urval samt totala antalet registrerade kurser fördelat på område höstterminen 2003.

Område	Nätuniversitetets registreringsmaterial		Urval	
	Antal kurser	%	Antal kurser	%
Teknik/data/naturvetenskap	387	33	27	28
Samhällsvetenskap	333	28	29	30
Vård/omsorg/medicin	205	18	21	23
Humaniora	245	21	19	19
Undervisning ¹⁵	111	-	-	-
Totalt	1170	100	96	100

Källa: Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, databas, 031020

¹³ Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, databas 031020, sammanställt av Hans-Olof Forsberg

¹⁴ Fyra lärosäten hade färre än tre kurser utlagda via Nätuniversitetets portal HT 2003

¹⁵ Området undervisning (111st) inkluderas i det här fallet inte i det totala antalet kurser, eftersom det inte finns någon tydlig information om vilka kurser som omfattas av benämningen ”undervisning”. Kurser inom lärarutbildning är emellertid ändå representerade via de övriga ämnesindelningarna, ex. ”IKT, lärande och pedagogiskt arbete” som i registreringsmaterialet ingår som ett samhällvetenskapligt ämne.

Tabell 2: Antal registrerade kurser höstterminen 2003 inklusive flexibel studietakt, fördelat på antal sammankomster

Antal sammankomster	Enligt registreringsmaterial		Urval	
	Antal	%	Antal	%
0	359	28	26	27
1	179	14	14	15
2-4	528	41	33	34
5-10	180	14	14	15
>10	35	3	9	9
Totalt	1281	100	96	100

Källa: Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, databas, 031020

Enkäten skickades ut till 84 prefekter¹⁶, 95 kursansvariga¹⁷ och via kursansvariga till 2056 studenter, inom de 96 utvalda kurserna (tabell 3).

Tabell 3: Utskick efter befattning och område (antal och andel)

Befattning/ Område	Teknik/data/natur- vetenskap	Samhällsvetenskap	Vård/omsorg/ medicin	Humaniora	Totalt
Prefekt	27 (32 %)	26 (31 %)	19 (23 %)	12 (14 %)	84 (100 %)
Kursansvarig	27 (28 %)	29 (31 %)	21 (22 %)	18 (19 %)	95 (100 %)
Studenter	203 (10 %)	1046 (51 %) ¹⁸	521 (25 %)	286 (14 %)	2056 (100 %)

¹⁶ Antalet prefekter är färre pga. att prefekt och kursansvarig ibland är samma person. I dessa fall har personen kontaktats i rollen som kursansvarig, eftersom vi via den vägen ville få ut så många studentenkäter som möjligt.

¹⁷ Orsaken till att kursansvariga är 95 till antalet är att en kursansvarig vid ett lärosäte är ansvarig för två kurser, vilka var de enda kurser som lärosätet hade registrerat via Nätuniversitetet.

¹⁸ Att så många studenter inom det samhällsvetenskapliga området har fått enkäten beror till stor del på att en handfull kurser har över 100 studenter, FEK A har exempelvis 330 registrerade studenter. Kurserna inom de andra områdena har till stor del mindre än 40 studenter.

Svarsfrekvens

Utskickerna av enkäterna inklusive påminnelser till prefekter och kursansvariga genererade en svarsfrekvens på 56 % hos prefekter¹⁹ och 71 % bland kursansvariga²⁰ (tabell 4).

Tabell 4: Svarsfrekvens per område i jämförelse med utskick

Befattning/ Område	Teknik/ data/ naturvetenskap	Samhälls- vetenskap	Vård/ omsorg/ medicin	Humaniora	Övriga	Svarsfrekvens samtliga områden ²¹
Prefekt	48 % (13)	58 % (15)	63 % (12)	33 % (4)	3 st	56 % (47)
Kursansvarig	78 % (21)	48 % (14)	86 % (18)	56 % (10)	4 st	71 % (67)
Studenter	54 % (109)	10 % (102)	22 % (113)	19 % (53)	135 st	25 % (512)

Utskickerna till 2056 studenter gav en svarsfrekvens på 25 % (512 svar). När fördelningen av svar undersökts närmare visade det sig att svarsfrekvensen varierade kraftigt mellan olika lärosäten (10-88 %)²². Med anledning av detta gjordes ett nytt urval av åtta lärosäten med svarsfrekvens över eller lika med 32 %. Den totala svarsfrekvensen blev för dessa åtta lärosäten 40 % (tabell 5).

Tabell 5: Lärosäten med svarsfrekvens \geq 32 %

Lärosäte	Utskick	Svar	Svarsfrekvens
Blekinge Tekniska högskola	40	16	40 %
Ersta Sköndal Högskola	5	3	60 %
Högskolan i Jönköping	81	26	32 %
Högskolan i Kalmar	19	9	47 %
Karlstads universitet	22	8	36 %
Mälardalens högskola	76	24	32 %
Stockholms universitet	25	22	88 %
SLU	52	20	38 %
Totalt	320	128	40 %

¹⁹ Tio personer har fyllt i att de svarar i egenskap av studierektor med grundutbildningsansvar. Dessa räknas in under kategorin prefekter.

²⁰ Sammanlagt är det fem personer som fyllt i att de svarar i egenskap av annan (enkät i bilaga 1). Dessa är lärare på kursen och räknas in under kategorin kursansvariga.

²¹ I den totala svarsfrekvensen ingår samtliga ämnesindelningar samt övriga.

²² Bilaga 3

De resultat som kommer att redovisas i rapporten baseras på de svar studenterna från de åtta lärosätena (tabell 5) lämnat (svarsfrekvens 40 %). Som framgår av den bortfallsanalys som följer skiljer sig inte dessa studenters svar nämnvärt från de svar som studenter vid övriga lärosäten lämnat.

Bland studenterna, som redovisas i tabell 5, är det betydligt fler kvinnor än män (tabell 6). De flesta är över 30 år (73 %), hälften är över 40 år. Profilen på distansstudenten, till kön och ålder, överrensstämmer med tidigare kartläggningar över studenter som läser distansutbildningar²³. Den största andelen av studenterna som svarat på enkäten läser huvudsakligen inom områdena vård/omsorg/medicin och teknik/data/naturvetenskap. Tidigare sammanställningar visar att flest distansstudenter läser samhällsvetenskapliga ämnen²⁴. Hur fördelningen ser ut på IT-stödda distanskurser är okänt.

Tabell 6: Antal svarande studenter uppdelat efter kön och område

Kön/Område	Teknik/data/ naturvetenskap	Samhälls- vetenskap	Vård/omsorg/ medicin	Humaniora	Övriga	Total
Kvinnor	15 (17 %)	9 (10 %)	36 (42 %)	8 (9 %)	19 (22 %)	87 (68 %)
Män	18 (44 %)	7 (17 %)	5 (12 %)	5 (12 %)	6 (15 %)	41 (32 %)
Totalt	33 (26 %)	16 (13 %)	41 (32 %)	13 (10 %)	25 (19 %)	128 (100 %)

Not: Fråga 1 och 5 i studentenkäten

Fördelningen efter område i den övriga populationen (384 st) visar på att färre studerar inom vård/omsorg/medicin, och fler läser samhällsvetenskapliga ämnen. Det är dock svårt att dra några slutsatser om hur den verkliga fördelningen efter områden ser ut eftersom många studenter fyllt i ”övriga” på frågan inom vilket ämne de huvudsakligen studerar. Därmed är det också svårt att säga något om bortfallet inom respektive område.

Bortfallsanalys

Beträffande svaren från prefekter och de kursansvariga är samtliga lärosäten representerade, med undantag för Örebro teologiska högskola. Som grupp är prefekter inte representerade vid fyra lärosäten och kursansvariga vid två lärosäten. Bortfallet kan delvis förklaras med att två lärosäten har kurser via Nätuniversitetet först under vårterminen 2004. Uppdelat på områden är bortfallet bland prefekter störst inom humaniora.

Några andra orsaker som förklarar bortfallet bland prefekter och kursansvariga kan vara tidsbrist, tjänstledighet eller att vederbörande inte är kvar i tjänst. Ett annat skäl till bortfallet bland kursansvariga kan vara att vederbörande uppfattar sig som kursansvarig för en distanskurs och inte för en IT-stödd distanskurs och med anledning av detta inte känner sig berörd av studien.

²³ se till exempel Forsberg 2001, Lundgren 2002

²⁴ Ibid.

Bortfallet bland studenterna har skett i två led. Första ledet är ett bortfall av kurser, dvs. de kursansvariga har inte vidarebefordrat följebrevet med länken till studentenkäten till sina studenter. Andra ledet består av ett bortfall bland de studenter som har fått enkäten. Att svarsfrekvensen bland dessa studenter är något lägre vid vissa lärosäten²⁵ kan bero på att de via kursansvarig fått otydlig information eller att studenten inte uppfattar det som att hon/han deltar i en IT-stödd distanskurs utan deltar i en distanskurs. Några kursansvariga har lagt ut enkäten via ett forum eller hemsida vilket kan ha haft betydelse så till vida att det bara är de studenter som är inne på forumet eller hemsidan som ser informationen. Det kan dessutom upplevas mer angeläget att fylla i en enkät om den kommer direkt till personen via e-post

Andra anledningar som de kursansvariga själva angett är att kurserna redan är avslutade och att det därmed inneburit svårigheter för den kursansvarige att kontakta studenterna, eller att vederbörande inte har haft tillgång till e-postlistor, eller på annat sätt kunnat nå studenterna efter det att kursen är slutförd. Detta gäller framförallt för den påminnelse som gått ut till studenterna. En kursansvarig har också angett att studenterna haft svenska som andraspråk och att de därför haft svårt att förstå och fylla i enkäten.

En jämförelse mellan gruppen studenter från de åtta lärosätena och övriga studenter (384 st) som besvarat enkäten visar på små och få skillnader, både vad gäller bakgrundsdata och hur studenterna i övrigt besvarat enkäten. Sammanfattningsvis kan svaren från de åtta lärosäten som redovisas i rapporten antas representera studenter på IT-stödd distansutbildning i landet som helhet, dock med ett undantag. Bland svaren finns en högre andel nya studerandegrupper vid övriga lärosäten, men i övrigt finns det inget som tyder på att denna grupp (384 st) skulle vara avvikande på någon av frågorna.

Centrala begrepp

I rapporten används begreppet IT i generella termer och inkluderar allt från teknik till programvaror, e-post, hemsidor, videokonferenser, chatt och olika plattformar som FirstClass och PingPong. I många artiklar och studier kan utbildning med IT-stöd få benämningen nätutbildning, e-kurs/utbildning, e-lärande, IKT (informations- och kommunikations-teknik) i distansutbildning, webbkurs etc²⁶. Här används genomgående termen IT-stödd distansutbildning/kurs. Begreppet ”nya studerandegrupper” som används i rapporten innefattar exempelvis studieovana, funktionshindrade och/eller boende i glesbygd.

Dataanalys

För statistisk testning av skillnader mellan grupper har ANOVA (one-way) använts med signifikansnivån 0,05. Endast signifikanta skillnader redovisas i rapporten. Jämförelser har gjorts exempelvis mellan män och kvinnor, mellan de som är studieovana och de som är studieovana eller de anställda som har stor erfarenhet av att arbeta med distanskurser och de som har liten erfarenhet. Signifikanstester har även utförts mellan det urval av lärosäten där svarsfrekvensen totalt är 40 % och den övriga gruppen studenter.

Eftersom datamaterialet för prefekter och kursansvariga är litet är det svårt att säkerställa en jämförelse mellan ämnesindelningar. Därför har inga sådana test gjorts.

²⁵ Bilaga 3

²⁶ Exempelvis i Utbildningsdepartementet 2001

Rapportens disposition

Strukturen och upplägget i rapporten följer i stort sett följden på frågorna i enkäterna. Kommande kapitel inleds med en redovisning av resultaten från studentenkäten. Därefter följer en redogörelse av resultaten från enkäten som gått ut till prefekter och kursansvariga. Varje avsnitt avrundas med en sammanfattning och utvärderingen avslutas med en kort diskussion.

ATTITYDER TILL OCH ERFARENHETER AV NÄTUNIVERSITETET OCH IT-STÖDDA DISTANSKURSER

I detta kapitel redovisas resultaten från enkäterna i två separata avsnitt. Först presenteras svaren från studentenkäten. Därefter redovisas resultaten från den enkät som gått ut till de kursansvariga och till prefekterna.

Attityder och erfarenheter bland studenter

Erfarenhet av högre utbildning

Nära nio av tio studenter har tidigare erfarenhet av högre studier (tabell 7). Det går att urskilja två grupper studenter; två av tre är relativt studievana studenter (har mer än 40 högskolepoäng) och två av tio är studieovana studenter (har mindre än 20 poäng eller ingen erfarenhet alls).

Tabell 7: Antal/andel godkända högskolepoäng

Högskolepoäng	0	Mindre än 20	20-40	41-120	Mer än 120	Ej svarat	Total
Studenter	9 (7 %)	19 (15 %)	16 (12 %)	31 (24 %)	52 (41 %)	1 (1 %)	128 (100 %)

Not: Fråga 6 i studentenkäten

Lundgrens studie vid Malmö högskola visar också på att flertalet studenter som går en IT-stödd distanskurs är studievana personer samt att man genom dessa kurser når fler studenter men inte nya studerandegrupper²⁷. Vilka studerandegrupper som nås via IT-stödda distanskurser kan emellertid se mycket olika ut från lärosäte till lärosäte.

En högre andel av kvinnor liksom en högre andel av dem som är mellan 31-50 år är studieovana. En större andel studenter som är under 25 år är studievana.

På frågan om vilka erfarenheter studenterna har av olika typer av kurser vid högskola/universitet, är det inte oväntat campuskurser som de flesta (75 %) har erfarenhet av (tabell 8). Det är emellertid en fjärdedel som inte har någon erfarenhet alls av campusstudier. Dessa består till tre fjärdedelar av studieovana personer.

²⁷ Lundgren 2002

Tabell 8: Erfarenheter av campus- och distanskurser

Erfarenhet av:	Ingen erfarenhet	Liten erfarenhet	Varken stor eller liten	Stor erfarenhet	Mycket stor erfarenhet	Ej svarat	Totalt
campuskurser	25 %	7 %	12 %	24 %	30 %	2 %	100 %
distanskurser med fysiska sammankomster på campus	42 %	16 %	21 %	17 %	4 %	-	100 %
distanskurser med fysiska sammankomster utanför campus	65 %	14 %	12 %	6 %	2 %	1 %	100 %
distanskurser utan fysiska sammankomster	34 %	23 %	18 %	19 %	5 %	1 %	100 %

Not: Fråga 8 i studentenkäten

Tabell 8 visar att drygt en tredjedel av studenterna har stor erfarenhet av distanskurser via någon av de ovan uppräknade distansutbildningstyperna. Sju av tio av dessa är studievana studenter. 16 % av studenterna har ingen erfarenhet alls av distanskurser, över hälften av dessa är studievana studenter.

Det är främst distanskurser med fysiska sammankomster på campus samt distanskurser utan några fysiska sammankomster som studenterna har erfarenhet av. Vad gäller distanskurser med sammankomster utanför campus, exempelvis där lärosätena förlagt sammankomster till lärcentran²⁸ utanför lärosäteskommunen, är det en tredjedel som har erfarenhet varav 14 % har liten erfarenhet.

Nästan nio av tio studenter har någon erfarenhet av distanskurser med IT-stöd (tabell 9). Drygt en tredjedel har till och med stor erfarenhet av IT-stödda distanskurser, dessa är i stort sett samma studenter som ovan svarat att de har stor erfarenhet av distanskurser.

Tabell 9: Erfarenheter av IT-stödda distanskurser

Vilka erfarenheter har du av IT?	Ingen erfarenhet	Liten erfarenhet	Varken stor eller liten	Stor erfarenhet	Mycket stor erfarenhet	Ej svarat	Totalt
Distanskurser med IT-stöd	12 %	27 %	26 %	20 %	15 %	-	100 %

Not: Fråga 7 i studentenkäten

Sammanfattningsvis representeras svaren av en stor grupp studievana studenter som förutom campuskurser främst har erfarenhet av distanskurser med fysiska sammankomster på campus och distanskurser utan fysiska sammankomster. En tredjedel har stor erfarenhet av IT-stödda distanskurser.

²⁸ Hedestig 2002

Erfarenheter av IT

Studenterna har grundläggande erfarenheter av att använda informations- och kommunikationsteknik, exempelvis att använda e-post, hämta instruktioner på kurshemsidor, att söka i databaser och att använda bibliotekstjänster (tabell 10). Det är främst de studievovana studenterna som har begränsad erfarenhet av att använda bibliotekstjänster och av att söka i databaser.

Tabell 10: Erfarenhet av IT

Vilka erfarenheter har du av IT?	Ingen erfarenhet	Liten erfarenhet	Varken stor eller liten	Stor erfarenhet	Mycket stor erfarenhet	Ej svarat	Totalt
Kommunikation via e-post	1 %	6 %	9,5 %	35 %	48,5 %	-	100 %
Hämta instruktioner på kurshemsidor	4 %	10 %	17 %	31 %	38 %	-	100 %
Söka i databaser	6 %	19 %	28 %	28 %	19 %	-	100 %
Använda bibliotekstjänster via nätet	13 %	27 %	26 %	20 %	15 %	-	100 %

Not: Fråga 7 i studentenkäten

Studenternas erfarenheter av att använda mer sofistikerad/avancerad informations- och kommunikationsteknik är dock mer begränsad (tabell 11). Tre av fyra har erfarenhet av att använda plattformar, exempelvis FirstClass eller PingPong. Hos en av dessa tre är dock erfarenheten liten. Det kan också tänkas att några inte vet vad en plattform är. Sju av tio har erfarenhet av att kommunicera med ljud och bild via dator, som videokonferenser och chatt. Nästan tre av dessa sju har emellertid liten erfarenhet av att kommunicera på detta sätt.

Tabell 11: Erfarenhet av IT

Vilka erfarenheter har du av IT?	Ingen erfarenhet	Liten erfarenhet	Varken stor eller liten	Stor erfarenhet	Mycket stor erfarenhet	Ej svarat	Totalt
Använda plattformar (ex. FirstClass eller PingPong)	26 %	26 %	23 %	16 %	9 %	-	100 %
Kommunicera med ljud och bild via dator (ex. videokonferenser, chatt)	29 %	23 %	19 %	23 %	6 %	-	100 %
Producera hemsidor	51 %	21 %	13 %	12 %	3 %	-	100 %

Not: Fråga 7 i studentenkäten

Uppdelat på ämnesområden skiljer sig svaren åt i ett avseende. Studenter som läser teknik/data/naturvetenskap har betydligt större erfarenhet av att kommunicera med ljud och bild via dator, än studenterna som läser inom de övriga ämnesområdena. Dels kan detta bero på att denna grupp studenter överlag har mer erfarenhet av IT-stödda distanskurser än de övriga (dock bortsett från studenterna som läser samhällsvetenskapliga ämnen). Dels kan det vara så att dessa studenter i högre utsträckning har kommit i kontakt med olika IT-stöd.

Den studentgrupp som har stor erfarenhet av IT-stödda distanskurser (drygt en tredjedel) har generellt större erfarenhet av de olika IT-områden som vi frågat om i enkäten, speciellt av den mer avancerade tekniken. Mellan könen finns endast en markant skillnad, betydligt fler män än kvinnor har erfarenhet av att producera hemsidor. Personer under 30 år har i allmänhet större erfarenhet av att producera hemsidor och av att kommunicera med ljud och bild via dator jämfört med dem som är över 30 år.

På frågan ”Anser du att det idag finns en god IT-kompetens för IT-stödda distanskurser bland studenter och lärare?” har nästan fem av tio studenter svarat att studenternas kompetens är bra och nästan fyra av tio menar att den är bra bland lärare (tabell 12). De personer som har stor erfarenhet av IT-stödda distanskurser tycker i högre grad att IT-kompetensen bland studenter är bra. Däremot har dessa samma uppfattning om lärarnas kompetens.

Tabell 12: IT-kompetensen bland studenter och lärare

Anser Du att det idag finns en god IT-kompetens för IT-stödda distanskurser bland	Mycket dålig 1	2	3	4	Mycket bra 5	Ej svarat	Totalt
studenter	2 %	12 %	35 %	38 %	10 %	2 %	100 %
lärare	2 %	13 %	43 %	28 %	9 %	5 %	100 %

Not: Fråga 18 i studentenkäten

Tabell 12 visar att många har svarat 3 vilket troligtvis indikerar att kompetensen inte upplevs som fullgod varken bland studenter och lärare. Trots allt är det en liten grupp studenter som behärskar den mer avancerade typen av IT-stöd. Att lärarnas kompetens upplevs som varken bra eller dålig kan ha att göra med lärarens roll. Lundgrens studie²⁹ över nätutbildningar vid Malmö högskola visar på att i lärarens roll ingår ofta att kunna handleda och hjälpa studenterna i frågor som rör den teknik som används. Detta förutsätter dock att lärarna behärskar tekniken i högre grad än studenterna.

Sammanfattningsvis har en majoritet av studenterna grundläggande erfarenheter av IT, men en betydligt mindre grupp har erfarenhet av plattformar och av att kommunicera med ljud och bild via dator. IT-kompetensen bland studenter på IT-stödda distanskurser anses vara god, dock upplevs den vara något mindre bra bland lärare på dessa kurser.

²⁹ Lundgren 2002

Attityder till Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser

Studenterna uppger att de är positiva i sin inställning till Nätuniversitetet (tabell 13). 14 % har svarat att deras inställning varken är positiv eller negativ, vilket kan tyda på att de inte vet vad Nätuniversitetet står för, att de faktiskt inte har någon uppfattning i frågan, eller att de tycker att vissa saker är positiva medan andra är negativa.

Tabell 13: Inställning till Nätuniversitetet

Vilken är Din inställning till Nätuniversitetet?	Mycket negativ	Negativ	Varken eller	Positiv	Mycket positiv	Ej svarat	Totalt
Studenter	-	1 %	14 %	40 %	45 %	-	100 %

Not: Fråga 9 i studentenkäten

Åtta av tio studenter har lämnat synpunkter om sin inställning till Nätuniversitetet i en kommentar. Påtagligt är att kommentarerna inte direkt handlar om Nätuniversitetet i termer av samarbetet mellan lärosätena, vilket gör det svårt att egentligen dra några slutsatser om vad studenterna tycker om Nätuniversitetet. Istället ligger fokus på de möjligheter som IT-stödda distanskurser ger. Studenternas synpunkter speglar nästan uteslutande upplevda fördelar med denna typ av kurser, som flexibilitet i tid och rum dvs. att kunna studera vid sidan om arbete, familj och oberoende av geografisk plats.

Student (Teknik/data/naturvetenskap, mindre än 20 poäng):

”Det är ett utmärkt sätt att kunna studera samtidigt som man arbetar. Ett sätt att vidareutbilda sig utan att behöva ta studielån och tjänstledigt.”

Student (Vård/omsorg/medicin, mer än 120 poäng):

”Jag kan studera när jag vill och behöver inte passa några tider. Jag lär mig mer eftersom jag måste söka kunskapen själv.”

Student (Teknik/data/naturvetenskap, mer än 120 poäng):

”När man bor långt ifrån universitetet/högskolan där man vill läsa är detta ett fantastiskt sätt. Dessutom att få kunna lägga upp sin egen tid efter sina egna aktiviteter passar mig alldeles utmärkt.”

Student (Övrigt, mer än 20 poäng):

”Bra att man kan planera sin tid själv och får det då lättare att gå ihop med familj och fritid. Nackdel kan vara att det är svårt att inte ha någon att diskutera med samt att det ibland kan vara svårt att få svar från lärare.”

Not: Kommentarer till fråga 9 i studentenkäten

På frågor som har med de uppgifter som Myndigheten för Sveriges nätuniversitet arbetar med har majoriteten av studenterna fyllt i att dessa är mycket angelägna³⁰ (tabell 14). Resultaten bör dock tolkas med försiktighet, eftersom även om studenterna i det här fallet kan ta ställning till frågorna i tabell 15 vet vi ingenting om vad studenterna i allmänhet tycker om Myndighetens arbete.

Tabell 14: Uppgifter som Myndigheten för Sveriges nätuniversitet arbetar med

Hur ser du på de uppgifter som Myndigheten för Sveriges nätuniversitet arbetar med?	Inte alls angelägna	Inte angelägna	Varken eller	Angelägna	Mycket angelägna	Ej svarat	Totalt
Presentera kursutbudet på en gemensam portal (www.netuniversity.se)	2 %	2 %	25 %	38 %	31 %	2 %	100 %
Fördela medel för att främja Nätuniversitetets utveckling och stimulera utveckling av IT-stödd distansutbildning	1 %	-	22 %	40 %	35 %	2 %	100 %
Verka för en ökad tillämpning av nationella och internationella kunskaper och erfarenheter av IT-stödd distansutbildning	1 %	-	24 %	35 %	38 %	2 %	100 %

Not: Fråga 12 i studentenkäten

I anknytning till frågorna om Myndighetens arbete ställdes även frågor rörande de ambitioner och målsättningar som finns med Nätuniversitetet³¹, vilka bland annat handlar om att utveckla pedagogiken för distanskurser i allmänhet, att göra högre utbildning mer tillgänglig och att bredda rekryteringen genom att vända sig till nya studerandegrupper. Nästan nio av tio studenter, tycker att samtliga mål är angelägna eller till och med mycket angelägna att arbeta med.

På en punkt går åsikterna isär. Frågan handlar om det bör eller inte bör ställas upp centrala kriterier för vad som kan ingå i Nätuniversitetets kursutbud. Hälften av studenterna tycker att det inte bör finnas centrala kriterier medan de övriga har fyllt i *varken eller* på frågan. Studenternas kommentarer till frågan avslöjar att de inte riktigt förstår den, vilket kan förklara varför de svarar som de gör.

³⁰ Se appendix 2 för Myndighetens uppdrag samt fråga 13 i studentenkäten, bilaga 1

³¹ Ibid.

Kommentarerna om Myndighetens arbete och de målsättningar som finns med Nätuniversitetet i allmänhet är i stora drag desamma som lämnats tidigare, exempelvis lyfter studenterna fram de möjligheter som IT-stödda distanskurser medger.

Student (Humaniora, mer än 120 poäng):

"Alla har rätt till utbildning oavsett var man bor och hur man jobbar. Jag tror det är bra för den enskilde och hela samhället."

Student (Vård/omsorg/medicin, 21-40 poäng):

"Det livslånga lärandet talar man om - distansundervisningen skapar ju förutsättningar för detta man behöver inte vara 20-30 år gammal för att läsa på universitet man kan börja när som helst och sluta när som helst"

Student (Samhällsvetenskap, 41-119 poäng):

"Distansutbildning kan inte ersätta det traditionella studerandet vid ett lärosäte utan kan endast verka som ett komplement. Vill man läsa en hel utbildning vid något universitet/högskola skall man själv se till att flytta till den orten där det finns möjligheter"

Not: Kommentarer till fråga 13 i studentenkäten

På frågan om studenternas allmänna inställning till IT-stödda distanskurser har en majoritet svarat att de är positiva eller till och med mycket positiva (tabell 15). De som har svarat *negativt* eller *varken eller* har svarat likadant här som på den tidigare frågan om inställningen till Nätuniversitetet. Dessa studenter har ingen eller liten erfarenhet av IT-stödda distanskurser.

Tabell 15: Inställning till IT-stödda distanskurser

Vilken är Din inställning till IT-stödda distanskurser?	Mycket negativ	Negativ	Varken eller	Positiv	Mycket positiv	Ej svarat	Totalt
Studenter		1 %	8 %	42 %	49 %	-	100 %

Not: Fråga 11 i studentenkäten

Studenternas synpunkter om IT-stödda distanskurser är i stort sett desamma som lämnats angående Nätuniversitetet. Liksom tidigare, har tidsaspekten lyfts fram som viktig samt möjligheten att koordinera studier vid sidan av andra åtaganden.

Student (Vård/omsorg/medicin, mindre än 20 poäng):

”Bra sätt att studera samtidigt som man arbetar. Enda möjligheten för många att bedriva studier med tanke på jobb och familj”

Student (Samhällsvetenskap, mer än 120 poäng):

” Jag är inget vidare duktig på dator. Men jag tycker att det här är en fantastisk möjlighet. Det spar tid och man har mer tid för att sitta hemma i lugn och ro och lösa uppgifterna ”

Student (Teknik/data/naturvetenskap, mer än 120 poäng):

”Det möjliggör kontinuerlig kommunikation och informationsutbyte, trots att sammankomster sker sällan eller aldrig. Det ger större frihet i studerandet”

Student (Övrigt, mer än 120 poäng):

”Själva idén är god, men universitetet måste hänga med i pedagogiken som blir annorlunda än tidigare. Det kan vara svårt för gamla universitetslärare.”

Not: Kommentarer till fråga 11 i studentenkäten

Attityderna till olika typer av distansutbildningar visar på en generellt positiv inställning (tabell 16). Främst gäller detta distanskurser med sammankomster på campus samt distanskurser utan fysiska sammankomster. Däremot är närmare hälften av studenterna inte lika positiva till distanskurser med träffar utanför campusområdet, vilket sannolikt beror på att många av studenterna, nästan två av tre, inte har någon erfarenhet av dessa.

Tabell 16: Attityder till distansutbildning

Vilken är din allmänna inställning till:	Mycket negativ	Negativ	Varken eller	Positiv	Mycket positiv	Ej svarat	Totalt
distanskurser med fysiska sammankomster på campus?	3 %	3 %	34 %	44 %	15 %	1 %	100 %
distanskurser med fysiska sammankomster utanför campus?	5 %	6 %	45 %	34 %	9 %	1 %	100 %
distanskurser utan fysiska sammankomster?	6 %	7 %	25 %	31 %	31 %	-	100 %

Not: Fråga 10 i studentenkäten

Mer än var sjätte student har lämnat kommentarer till vad de tycker om olika typer av distansutbildningar. Många kommentarer handlar om att det är betydelsefullt med fysiska sammankomster på IT-stödda distanskurserna men det finns också ett antal studenter som tycker det är bra med få eller inga sammankomster alls.

Student (Teknik/data/naturvetenskap, mer än 120 poäng):

"tycker att de fysiska sammankomsterna behövs för att byta erfarenheter och få inspiration av sina kurskamrater och kursledare."

Student (Vård/omsorg/medicin, 40-120 poäng):

"Det är naturligtvis trevligt att få träffa de andra studiekamraterna, men man får faktiskt väldigt god kontakt via nätet också. Det man kan sakna ibland är möjligheten att direkt kunna fråga någonting under en föreläsning."

Student (Teknik/data/naturvetenskap, mer än 120 poäng):

"Eftersom jag bor långt från studieorten passar det jättebra att det inte är några fysiska sammankomster"

Student (Samhällsvetenskap, 40-120 poäng):

"Flexibilitet!! Bra att ha möjlighet att studera var man än bor - utomlands, "på landet" eller i stan. Vissa kurser är kanske mer lämpade för distansstudier än andra."

Not: Kommentarer till fråga 10 i studentenkäten

Wännman Toresson och Östlund³² menar att antalet sammankomster styrs av lärarens kompetens att undervisa på distanskurser samt av vilken typ av kurs det handlar om, exempelvis om den innehåller laborationer. Deras erfarenheter pekar på att det är värdefullt med sammankomster och att de bör planeras in. Dock visar en del av studenternas kommentarer i den föreliggande studien på att flexibiliteten är viktig, och även om ett flertal vill ha fysiska träffar är det många som menar att det är bäst utan.

Sammanfattningsvis är studenterna positiva till IT-stödda distanskurser medan inställningen till Nätuniversitetet inte är lika tydlig. Det är framförallt studenternas kommentarer som avslöjar att de i stort sätt likställer Nätuniversitetet med IT-stödda distanskurser och att de inte riktigt vet vad Nätuniversitetet står för.

³² Wännman Toresson och Östlund 2002

För att ytterligare bygga upp en förståelse om studenternas attityder till IT-stödda distanskurser, fick de svara på ett antal påståenden som bl.a. ställer IT-stödda distanskurser i relation till campuskurser (tabell 17).

Tabell 17: Inställningen till IT-stödda distanskurser

I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden:	Instämmer inte alls 1	2	3	4	Instämmer helt 5	Ej svarat	Totalt
Det borde erbjudas introduktionskurser i den teknik som används på IT-stödda distanskurser	11 %	19 %	20 %	22 %	28 %	-	100 %
Pedagogiken i IT-stödda distanskurser är inte lika bra som på platsen kurser	21 %	17 %	36 %	17 %	8 %	1 %	100 %
IT-stödda distanskurser är endast för studievana personer (kurserna är för komplicerade för nybörjare)	28 %	24 %	27 %	19 %	2 %	-	100 %
IT-säkerheten är undermålig vid examination på IT-stödda distanskurser	28 %	16 %	43 %	6 %	2 %	5 %	100 %
IT-stödda distanskurser är mindre krävande än på platsen kurser	48 %	24 %	20 %	6 %	2 %	-	100 %

Not: Fråga 14 i studentenkäten

Tabell 17 visar att över hälften av studenter tycker att det bör erbjudas introduktionskurser i den teknik som används på IT-stödda distanskurser. Särskilt de studievana och de kvinnliga studenterna menar att det är viktigt med introduktionskurser. Trots att studenterna tycks behärska grundläggande IT-stöd är erfarenheterna av mer sofistikerad informations- och kommunikationsteknik begränsade vilket pekar på att det kan finnas ett stort behov av introduktionskurser. Speciellt om det är mer avancerad teknik som ska användas på en IT-stödd distanskurs. Wännman Toresson och Östlund³³ betonar också att studenten främst känner oro inför tekniken i det inledande skedet. Vidare lyfter Horm och Olofsson³⁴ i sin uppsats fram att närvarokänslan i och under utbildningen är ett viktigt inslag för att studenten ska lyckas bra med sina studier. Eftersom kommunikationen mellan lärare och student och studenter emellan i en nätbaserad kontext huvudsakliga sker via nätet är det extra angeläget att studenten förstår och kan bemästra den informations- och kommunikationsteknik som används.

En fjärdedel av studenter tycker att pedagogiken i IT-stödda distanskurser inte är lika bra som på campusutbildningar. De studievana studenterna tycker i högre utsträckning än de studievana att pedagogiken är sämre. Det är också studievana studenter som kan jämföra eftersom de har erfarenheter av både och. Men det kan även tänkas att de studievana studenterna gör en bedömning efter erfarenheter från grund- och gymnasieskola. Spridningen i svaren är stor och över en tredjedel har valt 3, hälften av dessa har inte någon erfarenhet av campuskurser och vill kanske därför inte ta ställning i frågan.

³³ Wännman Toresson och Östlund 2002

³⁴ Horm och Olofsson 2002

Två av tio studenter anser att IT-stödda distanskurser endast är för studievana studenter. Det är också nästan tre av tio som har valt svarsalternativ 3. Det är i högre grad de studievana studenterna som menar att kurserna är alldeles för komplicerade för nybörjare, ett svar som möjligtvis baseras på en jämförelse mellan IT-stödda distanskurser och andra typer av kurser.

En av tio studenter tycker att IT-säkerheten vid examination på IT-stödda distanskurser är undermålig och drygt fyra av tio har valt att svara 3. Främst är det de studievana studenterna som anser att IT-säkerheten är undermålig. Problemen med IT-säkerheten just vid examination handlar bland annat om att kunna identifiera den person som examineras. Kari Marklund³⁵, som var medförfattare till den utredning som bland annat resulterade i att Distum bildades, menar dock att detta inte ska vara ett problem eftersom man med hjälp av sigill kan kontrollera en persons identitet över nätet. Kommentarer som studenterna har lämnat visar heller inga tecken på att IT-säkerheten skulle vara ett problem, däremot kan problemet i högre grad ligga hos den som examinerar.

En av tio studenter menar att IT-stödd distansutbildning är mindre krävande än campuskurser. I detta fall har även två av tio svarat 3. Noterbart är att 30 % av denna sammanlagda grupp inte har någon erfarenhet av campusstudier och att åsikterna därför inte grundas på egna erfarenheter. Främst studenter under 30 år menar att IT-stödd distansutbildning är mindre krävande än campuskurser. Det finns ingen markant skillnad i svaren mellan de studievana och de studieovana studenterna.

Allt som allt tycker studenterna; att det är önskvärt med teknikintroduktionskurser, att pedagogiken kan förbättras och att IT-stödda distanskurser i viss mån främst är för studievana studenter. Några upplever också att IT-säkerheten vid examination är undermålig och att IT-stödda distanskurser är mindre krävande än campuskurser.

³⁵ Marklund 2002

Erfarenheter av Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser

Hur studenterna har kommit i kontakt med Nätuniversitetet varierar något (tabell 18). Antagligen har många svarat på frågan som om den handlar om på vilket sätt de kom i kontakt med den IT-stödda distanskurs som de läser/läst och inte nödvändigtvis Nätuniversitetet som sådant.

Tabell 18: Hur kom Du i kontakt med Nätuniversitetet?

Informationskälla	Studenter
<ul style="list-style-type: none">• Har ej kommit i kontakt med Nätuniversitetet	21 (16 %)
<ul style="list-style-type: none">• Information från universitet/högskola	46 (36 %)
<ul style="list-style-type: none">• Nätuniversitetets hemsida	17 (13 %)
<ul style="list-style-type: none">• Kolleger, bekanta, kamrater	11 (9 %)
<ul style="list-style-type: none">• Studievägledare/syokonsulent	3 (2 %)
<ul style="list-style-type: none">• Information från Nätuniversitetet	1 (1 %)
<ul style="list-style-type: none">• Annat	28 (22 %)
Ej svar	1 (1 %)
Totalt	128 (100 %)

Not. Fråga 15 i studentenkäten

Tabell 18 visar att medan 16 % uppger att de inte kommit i kontakt med Nätuniversitetet tidigare, har över en tredjedel kommit i kontakt med Nätuniversitetet via information från universiteten/högskolorna. 22 % av studenterna har svarat alternativet *annat*, och uppger att det är via facktidningar, annonser eller via arbetet etc. Endast ett fåtal uppger Nätuniversitetets hemsida som den första kontaktkällan och för ett mindre antal har den första kontakten skett via kollegor och/eller bekanta eller via studievägledare. Sammantaget tyder det på att den primära sökvägen till information om en kurs inte går via Nätuniversitetets portal, utan via de olika lärosätenas portaler eller kurskataloger. Noterbart i sammanhanget är att vi inte vet hur många som fått information via Studera.nu.

Främsta motivet till att välja en IT-stödd distanskurs uppges vara för att höja den personliga kompetensen (tabell 19), vilket är ett motiv som går hand i hand med de politiska ambitionerna om ett livslångt lärande³⁶. Andra viktiga motiv är att på sikt kunna byta arbete eller att bättre klara av nuvarande arbetsuppgifter. 11 studenter har fyllt i båda dessa som motiv. Främst är det studenter över 30 år som anger detta som viktiga skäl.

³⁶ Prop. 2001/02:15

Tabell 19: Studenternas motiv för att delta i en IT-stödd distanskurs

Motiv	Studenter
• Jag deltar i kursen för att höja min personliga kompetens	112 (88 %)
• Jag behöver kursen för att på sikt kunna byta arbete	50 (39 %)
• Jag behöver kursen för att klara mina nuvarande arbetsuppgifter bättre	37 (29 %)
• Jag deltar i kursen för att berika min fritid	37 (29 %)
• Annat motiv	80 (18 %)
• Jag behöver kursen för att klara mina nya arbetsuppgifter	18 (14 %)
• Jag deltar i kursen för att få kontakt och utbyta tankar	18 (14 %)
• Jag deltar i kursen för att ha något att göra	4 (3 %)
• Jag har blivit beordrad att gå kursen	2 (2 %)

Not. Fråga 16 i studentenkäten

Not. I enkäten gavs utrymme att kryssa i tre alternativ.

Främst män menar att ett motiv är att berika fritiden. 11 % av studenterna har fyllt i egna motiv till att delta i en IT-stödd distanskurs, som att kunna söka jobb under tiden, komplettera utlandsstudier eller att läsa vid sidan av andra studier.

Noterbart är att motiven oftast är flera, 99 av 128 har fyllt i mer än ett alternativ. De viktigaste motiven är att höja den personliga kompetensen kombinerat med att på sikt kunna byta arbete.

Horm och Olofsson³⁷ har, i sin uppsats om sociala faktorer i nätbaserad distansutbildning, delat in studenterna efter tre olika typfall; *studenten*, *återvändaren* och *nybörjaren*. Studentens profil är tydligt förknippad med att han/hon går ett helt program på ett lärosäte och har som primär drivkraft att ta examen. Återvändaren är en person som arbetar och vars främsta mål är att höja sin yrkeskompetens och som i detta sammanhang även representerar de nya studerandegrupperna. Nybörjaren däremot läser på universitet/högskola för sitt eget intresse och där drivkraften kommer från viljan att få inblick i ett nytt område.

Det är tydligt att två av dessa typer finns representerade; *studenten* som vill höja sin personliga kompetens genom att gå en hel utbildning och *återvändaren* som främst nämner arbetsrelaterade orsaker till att studera via en IT-stödd distanskurs. Däremot är det få studenter som stämmer in på *nybörjarens* profil, mycket på grund av att de som verkligen är nybörjare i bemärkelse av få högskolepoäng har fyllt i allt ifrån arbetsrelaterade skäl till att motiv som att höja kompetensen.

³⁷ Horm och Olofsson 2002

På frågan om det haft någon betydelse för studenten att kursen/utbildningen är en IT-stödd distanskurs, har de flesta svarat att det är betydelsefullt på många sätt (tabell 20). 86 av 128 studenter har angett flera alternativ. De övriga har främst fyllt i något av de tre översta alternativen i tabell 20.

Tabell 20: Betydelsen av att det är en IT-stödd distanskurs

Betydelse	Studenter
• Möjligheten att få studera i egen takt	64 (50 %)
• Jag kan inte studera på annat sätt pga. mitt arbete	57 (45 %)
• Det har ingen betydelse, det är främst innehållet jag är intresserad av	45 (35 %)
• Jag bor långt från närmast studieort	41 (32 %)
• Jag kan inte studera på annat sätt pga. min familjesituation	28 (22 %)
• Jag är intresserad av den teknik som används	17 (13 %)

Not. Fråga 17 i studentenkäten

Not. I enkäten gavs utrymme att kryssa i tre alternativ

Tabell 20 visar att hälften av studenterna menar att möjligheten att kunna studera i egen takt är betydelsefull. Även att kunna studera vid sidan av arbetet är viktigt, vilket överensstämmer med *återvändarens* profil. Det är främst dessa två alternativ som studenterna kombinerat.

Nästan en tredjedel har svarat att de bor långt ifrån närmaste studieort och att de därför valt en IT-stödd distanskurs, hälften av dessa är studievana studenter som har stor erfarenhet av campuskurser och dessutom har relativt stor erfarenhet av distansstudier.

Drygt två av tio menar att de inte kan studera på annat sätt pga. sin familjesituation. Vanligast är att studenter mellan 31-40 år uppger familjen som ett starkt skäl till att välja en IT-stödd distanskurs. Det är också mycket tydligt att ålder korrelerar med vikten av att kunna studera vid sidan av arbete, dvs. en mycket högre andel av de äldre har angett att de inte kan studera på annat sätt pga. av sitt arbete.

Över en tredjedel menar att det inte har någon betydelse att utbildningen går på distans med IT-stöd, utan att det främst är innehållet som är intressant. Noterbart är att endast en tredjedel av dessa har fyllt i detta som det enda alternativet, de övriga har även fyllt i andra alternativ som att det är betydelsefullt att kunna studera i egen takt. Slutsatsen är att för endast en av tio studenter har det ingen betydelse om kursen de läser är en IT-stödd distanskurs eller inte.

Som uppmärksammades i bortfallsanalysen är gruppen ”nya studerande” något under-representerad inom denna grupp studenter (128 st) i jämförelse med de övriga antalet

studenter (384 st), vilket tyder på att Nätuniversitetet nått ut till fler nya studerandegrupper. Detta skiljer sig dock från Lundgrens studie vid Malmö högskola som visar att de via IT-stödda distanskurser når fler studenter men inte nya studerandegrupper³⁸, men som noterats tidigare kan detta skilja sig mycket mellan lärosätena.

Sammanfattningsvis kan sägas att sökvägarna till information om IT-stödda distanskurser tycks gå via lärosätenas egna informationskanaler. Motiven till att läsa en IT-stödd distanskurs är flera så som att höja den egna kompetensen och/eller av arbetsrelaterade skäl. Betydelsen av att kunna läsa IT-stödda distanskurser uppges vara att man kan studera i egen takt, studera vid sidan av arbete, familj och oberoende av boendeort.

Nätuniversitetets framtid

Studenterna har fyllt i att de är positiva till Nätuniversitetets framtid och nästan åtta av tio menar att Nätuniversitetet i allra högsta grad behövs (tabell 21). Två av tio, som tidigare uppgett att de är positivt inställda till Nätuniversitetet, har på frågan om Nätuniversitetets framtid svarat att de är mindre positiva.

Fem av tio studenter, varav mer än hälften är studievana, instämmer till fullo att det borde finnas ett bredare utbud av IT-stödda distanskurser än det utbud som erbjuds via Nätuniversitetet idag. Detta svar är svårtolkat eftersom tidigare resultat visar att en stor andel av studenterna förmodligen inte besökt Nätuniversitetets portal inte vet hur det aktuella utbudet ser ut. Det kan tänkas att studenter som sökt information om kurser via Studera.nu eller på lärosätenas hemsidor tyckt att utbudet varit dåligt och utifrån detta svarat på frågan.

Merparten tycker att det borde finnas mer information om varje kurs. Emellertid framgår det inte vilken typ av information det handlar om, eller vart studenterna vill att denna information ska finnas tillgänglig, exempelvis om det är på Nätuniversitetets portal eller på institutionernas/enheternas portaler eller någon helt annanstans.

Tabell 21: Uppfattningar om Nätuniversitetets framtid

Hur ställer du dig till följande påståenden:	Instämmer inte alls 1	2	3	4	Instämmer helt 5	Ej svarat	Totalt
Nätuniversitetet behövs inte	77 %	9 %	10 %	1 %	1 %	2 %	100 %
Det borde finnas ett bredare utbud av IT-stödd distanskurser än det som erbjuds via Nätuniversitetet idag	1 %	1 %	30 %	18 %	50 %	-	100 %
Det borde finnas mer information om varje IT-stödd distanskurs	-	5 %	23 %	31 %	40 %	1 %	100 %

Not. Fråga 19 i studentenkäten

Sex av tio studenter har lämnat positiva kommentarer, vilka uteslutande berör framtiden för IT-stödda distanskurser och inte specifikt om Nätuniversitetets framtid. Synpunkterna handlar

³⁸ Lundgren 2002

om att IT-stödda distanskurser öppnar upp möjligheter för alla människor att kunna läsa vid universitet/högskola och att det är inom detta område som utveckling av kurser på universitet/högskolor främst kommer att ske.

Student (Övrigt, 0 poäng):

" Jag är mycket positiv. För oss som inte sökte vidare till högskola/universitet direkt efter gymnasiet och idag har arbete och familj, ger det en möjlighet att ändå studera vidare"

Student (Humaniora, mer än 120 poäng):

" Tror på en utveckling. Ger fler människor möjlighet att öka kompetensen utan att behöva flytta, sluta jobba, resa långt etc. Ett bra sätt att studera (främst om man tidigare studerat vid universitet/högskola)"

Student (Övrigt, mer än 120 poäng):

" Jag hoppas att politikerna låter er fortsätta. Det finns definitivt en framtid för den här sortens utbildning. Den utvecklas ständigt internationellt"

Student (Teknik/data/naturvetenskap, mer än 120 poäng):

" Fler nätkurser vore toppen! Dessutom kanske man kan lösa vissa problem med så mycket studenter och bostadsbrist som råder i många studentstäder. Man kan bo kvar i glesbygden samtidigt som man studerar. Bra om man har familj och inte kan flytta till en studieort"

Not: Kommentarer till fråga 20 i studentenkäten

Ungefär var tredje student har reservationer och ser risker med IT-stödda distanskurser. Det handlar bl.a. om att det finns en risk för att kvaliteten på kurser blir sämre och att det fokuseras för mycket på tekniken vilket därmed skulle utesluta vissa studerandegrupper. Bristen på fysisk kontakt studenter emellan och mellan student och lärare nämns också.

Student (Samhällsvetenskap, mer än 120 poäng):

" Viss risk för "Inflation" i utbildningen om fler personer utbildas än som efterfrågas på marknaden. Sker en förflyttning av arbetslösa från gruppen arbetslösa lågutbildade till gruppen arbetslösa högutbildade, vilket vore meningslöst och slöseri med tid."

Student (Samhällsvetenskap, 40-120 poäng):

" Hoppas att det inte blir för teknikorienterat och att man inte tappar användarvänligheten."

Student (Samhällsvetenskap, mer än 120 poäng):

" Risken är som sagt var att det läggs ut en massa kurser som inte är tillräckligt genomtänkta. Viktigt att hänsyn tas till pedagogik etc. Vissa kurser lämpar sig heller inte eftersom man missar det hela som handlar om att hålla presentationer"

Student (Vård/omsorg/medicin, 21-40 poäng):

" Det är ju viktigt att det fortsätter fungera så bra som det har gjort för min del, med support från skolan och snabb hjälp när det är något problem. Det får inte växa så fort att man tappar det stödet."

Student (Humaniora, över 120 poäng):

”Jag tror att kurser på heltid kan vara svåra att känna motivation inför eftersom man inte träffar andra och det är lätt att känna sig isolerad och tappa motivationen då. Därför passar det också mig bra med lite kortare kurser.”

Not: Kommentarer till fråga 21 i studentenkäten

Sammantaget uppger studenterna att de är positiva till Nätuniversitetet. De önskar ett bredare utbud av IT-stödda distanskurser och mer information om varje IT-stödd distanskurs.

Sammanfattning

I rapporten redovisas resultaten från 128 studenters enkätsvar (svarsfrekvens 40 %) som läser vid åtta av de 34 lärosäten som ingår i Nätuniversitetet. De flesta av dessa studenter är över 30 år och nästan sju av tio är kvinnor, en profil som stämmer överens med tidigare kartläggningar av distansstudenter. Två av tre är studievana studenter (har över 40 högskolepoäng) och två av tio är studieovana (har mindre än 20 högskolepoäng). Drygt nio av tio studenter har erfarenhet av IT-stödd distansutbildning. En tredjedel har till och med stor erfarenhet.

Majoriteten har goda erfarenheter av grundläggande IT-stöd, som att skicka e-post eller söka i databaser. Betydligt färre har erfarenhet av mer sofistikerade IT-stöd, som att använda plattformar eller att kommunicera med ljud och bild via dator. Främst är det den studentgrupp som har stor erfarenhet av IT-stödda distanskurser (en tredjedel) som också har mest erfarenhet av den mer sofistikerade tekniken. IT-kompetensen bland studenter och lärare på IT-stödda distanskurser uppfattas som relativt bra.

Över nio av tio är positiva till IT-stödda distanskurser och anger att det ger utrymme för flexibilitet i tid och rum, som att kunna läsa vid sidan av arbete, familj och oberoende av geografisk plats. Kommentarer som studenterna ger avslöjar att de likställer IT-stödda distanskurser med Nätuniversitetet. Därför är det svårt att egentligen vet vad studenterna tycker om Nätuniversitetet eller det arbete som Myndigheten för Sveriges nätuniversitet utför.

Majoriteten av studenterna tycker att det bör erbjudas introduktionskurser i den teknik som används i IT-stödd distansutbildning och att pedagogiken bör utvecklas. Fem av tio menar att IT-säkerheten vid examination är undermålig, med reservation för att drygt fyra av dessa fem svarat 3 på den fem-gradiga skalan. IT-stödda distanskurser bedöms i viss mån passa bäst för studievana personer, dock är det främst de studievana studenterna som tycker detta. Några tycker också att campusstudier är mer krävande, men bara en tredjedel av dessa har egen erfarenhet av campusstudier.

Vanligt förekommande skäl till att läsa en IT-stödd distansutbildning är viljan att höja sin personliga kompetens och direkt arbetsrelaterade motiv, som att på sikt kunna byta arbete eller klara av nuvarande arbetsuppgifter bättre, vilket främst de över 30 år anger som ett viktigt skäl. Orsaken till att studenterna valt en IT-stödd distansutbildning korrelerar med möjligheten att kunna studera i egen takt, vid sidan om arbete och/eller familj eller oberoende av bostadsort. Endast för en av tio studenter är det betydelselöst om de läser en IT-stödd distanskurs eller ej. Sammantaget tyder det på att IT-stödda distanskurser inom

Nätuniversitetet har nått ut till nya studerandegrupper och studenter som inte kunnat studera på annat sätt.

Studenterna framhåller att Nätuniversitetet behövs i framtiden och att ett bredare utbud av IT-stödda distanskurser bör finnas. Detta svar bör dock tolkas med försiktighet eftersom flertalet studenter inte känner till Nätuniversitetet och enligt svaren har de troligtvis inte heller besökt Nätuniversitetets portal. Däremot är åsikterna om att det bör finnas mer information om varje IT-stödd distanskurs grundade på erfarenheter. Synpunkterna talar om en ljus framtid för IT-stödda distanskurser och endast ett fåtal av dessa studenter menar att det finns risker med IT-stödda distanskurser, som att kurserna kan bli för teknikorienterade.

Attityder och erfarenheter bland prefekter och kursansvariga

Prefekternas och de kursansvarigas bakgrund

Fler män än kvinnor är representerade bland både prefekter och kursansvariga. En betydande andel av prefekterna (83 %) och de kursansvariga (81 %) är över 40 år. Över hälften av samtliga svarande arbetar på institutioner med fler än 50 anställda och endast en tiondel arbetar vid små institutioner med färre än 25 anställda. Ämnesmässigt arbetar de flesta inom områdena teknik/data/naturvetenskap, samhällsvetenskap samt vård/omsorg/medicin (tabell 22). Betydligt fler kvinnor än män är företrädare inom vård/omsorg/medicin, medan det är betydligt fler män som är representerade inom teknik/data/naturvetenskap och samhällsvetenskap.

Tabell 22: Antal samt andel prefekter och kursansvariga uppdelat efter ämnesområde

Befattning	Teknik/data/ naturvetenskap	Samhälls- vetenskap	Vård/omsorg/ medicin	Humaniora	Övriga	Totalt
Prefekt	13 (28 %)	15 (32 %)	12 (26 %)	(8 %)	3 (6 %)	47 (100 %)
Kursansvarig	21 (31 %)	14 (21 %)	18 (27 %)	10 (15 %)	4 (6 %)	67 (100 %)
Total	34 (30 %)	29 (26 %)	30 (26 %)	14 (12 %)	7 (6 %)	114 (100 %)

Not. Fråga 5 och 8 i enkäten

Erfarenhet av att arbeta med högre utbildning

Samtliga prefekter och kursansvariga har erfarenhet av att arbeta med olika typer av utbildningar/kurser, men det finns en stor variation bland de svarande (tabell 23). Generellt har de kursansvariga mer erfarenhet av distansutbildningar, undantaget IT-stödda distanskurser, än prefekterna.

Tabell 23: Erfarenheter av distansutbildningar

Har Du erfarenhet av att arbeta med:	Befattning	Ingen erfarenhet	Liten erfarenhet	Varken stor eller liten	Stor erfarenhet	Mycket stor erfarenhet	Ej svarat	Totalt
Distanskurser med fysiska sammankomster på campus?	Prefekt	32 %	17 %	19 %	17 %	13 %	2 %	100 %
	Kursansvarig	12 %	21 %	23 %	24 %	18 %	2 %	100 %
Distanskurser utan fysiska sammankomster?	Prefekt	66 %	9 %	11 %	6 %	4 %	4 %	100 %
	Kursansvarig	32 %	14 %	12 %	20 %	18 %	4 %	100 %
Distanskurser med fysiska sammankomster utanför campus?	Prefekt	53 %	19 %	15 %	7 %	4 %	2 %	100 %
	Kursansvarig	42 %	18 %	17 %	15 %	5 %	3 %	100 %

Not. Fråga 8 i enkäten

Det går att urskilja två grupper; två av tio kursansvariga och fyra av tio prefekter som har liten erfarenhet och sex av tio kursansvariga och tre av tio prefekter som har stor erfarenhet av att arbeta med distansutbildningar. Två av tio kursansvariga har stor eller till och med mycket stor erfarenhet av att arbeta med samtliga typer av distanskurser som nämns i tabell 23. Endast 4 % av prefekterna har samma erfarenhet.

Framförallt är det distanskurser med fysiska sammankomster på campus och distansutbildning utan några som helst fysiska sammankomster som de flesta har erfarenhet av. Ungefär fyra av tio kursansvariga har stor erfarenhet av att arbeta med dessa typer av distansutbildningar.

Färre har erfarenhet av distanskurser med fysiska sammankomster utanför campus. Sex av tio kursansvariga och nästan fem av tio prefekter har erfarenhet av denna typ av distanskurser, varav nästan två av tio i bägge grupperna har endast liten erfarenhet.

Drygt nio av tio kursansvariga och nästan sex av tio prefekter har erfarenhet av att arbeta med IT-stödda distanskurser. Något som tyder på att IT-stödda distanskurser inte enbart går att klassificera som någon av de ovan nämnda typerna av distanskurser. Varför inte alla kursansvariga har fyllt i att de har erfarenhet av IT-stödda distanskurser kan bero på de tolkar att frågan handlar om tidigare erfarenheter av IT-stödda distanskurser.

Sammantaget framgår att erfarenheterna av olika typer av distansutbildningar är klart större bland kursansvariga än bland prefekterna. Cirka 40 % av de kursansvariga har stor eller mycket stor erfarenhet av distanskurser med sammankomster på campus respektive distanskurser utan sammankomster.

Erfarenhet av IT

Kunskaperna inom olika IT-områden är goda bland både prefekter och kursansvariga. De kursansvariga har dock något större erfarenhet än prefekterna av de IT-områden som vi frågat om. Endast cirka en av tio kursansvariga samt två av tio prefekter har ingen eller mycket begränsad IT-erfarenhet (med undantag för att söka i databaser). Merparten av dessa har också liten erfarenhet av att arbeta med distanskurser.

De flesta har grundläggande erfarenheter av att använda informations- och kommunikationsteknik, vilket korresponderar med studenternas erfarenheter (tabell 24). Det handlar i första hand om erfarenheter av att söka i databaser, använda bibliotekstjänster via nätet men också av att lägga ut instruktioner på kurshemsidor, vilket främst de kursansvariga har erfarenhet av. Nästan sju av tio kursansvariga har stor vana av att använda kurshemsidor i sin undervisning för att förmedla information.

Tabell 24. Erfarenhet av IT

Vilka erfarenheter har du av IT?	Befattning	Ingen erfarenhet	Liten erfarenhet	Varken stor eller liten	Stor erfarenhet	Mycket stor erfarenhet	Ej svarat	Totalt
Lägga ut instruktioner på kurshemsidor	Prefekt	19 %	24 %	21 %	28 %	9 %	-	100 %
	Kursansvarig	9 %	9 %	15 %	37 %	28 %	2 %	100 %
Söka i databaser	Prefekt	2 %	4 %	21 %	47 %	26 %	-	100 %
	Kursansvarig	3 %	9 %	28 %	39 %	18 %	3 %	100 %
Använda bibliotekstjänster via nätet	Prefekt	-	11 %	30 %	38 %	21 %	-	100 %
	Kursansvarig	6 %	9 %	27 %	37 %	15 %	6 %	100 %

Not. Fråga 7 i enkäten

Framförallt har de kursansvariga erfarenhet av att använda mer sofistikerad informations- och kommunikationsteknik, som att använda plattformar (ex. FirstClass och PingPong), att kommunicera med ljud och bild via dator (ex. videokonferenser och chatt) samt att producera hemsidor (tabell 25).

Tabell 25: Erfarenhet av IT

Vilka erfarenheter har du av IT?	Befattning	Ingen erfarenhet	Liten erfarenhet	Varken stor eller liten	Stor erfarenhet	Mycket stor erfarenhet	Ej svarat	Totalt
Använda plattformar (ex. FirstClass eller PingPong)	Prefekt	30 %	28 %	19 %	15 %	8 %	-	100 %
	Kursansvarig	8 %	21 %	25 %	27 %	18 %	1 %	100 %
Kommunicera med ljud och bild via dator (ex. videokonferenser eller chatt)	Prefekt	15 %	43 %	17 %	21 %	4 %	-	100 %
	Kursansvarig	12 %	34 %	24 %	21 %	8 %	1 %	100 %
Producera hemsidor	Prefekt	45 %	26 %	17 %	8 %	4 %	-	100 %
	Kursansvarig	31 %	18 %	14 %	16 %	18 %	3 %	100 %

Not. Fråga 7 i enkäten

Drygt fyra av tio kursansvariga har stor eller mycket stor erfarenhet av att använda plattformar och tre av tio har stor eller mycket stor erfarenhet av att kommunicera med ljud och bild via dator. Många av dessa har stor erfarenhet av att arbeta med distanskurser. Jämförelsevis har betydligt färre prefekter samma erfarenhet.

Noterbart är att samtliga kursansvariga som har stor erfarenhet av att producera hemsidor (34 %) också har stor erfarenhet av att lägga ut instruktioner till studenterna via hemsidor. Över hälften av dessa har också använt plattformar i stor utsträckning. Det finns inga större skillnader mellan åldersgrupperna och inte heller mellan män och kvinnor i de båda grupperna.

På frågan om hur prefekterna³⁹ och de kursansvariga upplever att IT-kompetensen är bland studenter på IT-stödda distanskurser, menar många att den är bra (tabell 26). Svaren indikerar dock att IT-kompetensen inte anses vara *mycket bra* bland studenterna. Detta kan tyda på att även om studenterna är någorlunda IT-vana har de inte kommit i kontakt med den teknik som i vissa fall används på IT-stödda distanskurser, som att använda plattformar eller att kommunicera med ljud och bild via dator, vilket också resultaten från studentenkäten pekar på. Å andra sidan indikerar svaren bland de kursansvariga att inte ens hälften använder den mer sofistikerade tekniken i sina kurser.

Framför allt anser de kursansvariga att IT-kompetensen bland lärare på IT-stödda distanskurser är undermålig. Detta kan tolkas som att lärarna inte upplever att de har den kompetens som behövs för att behärska den teknik som används på IT-stödda distanskurser. Det tyder samtidigt på att många lärare sannolikt kommer att vara tvungna att lära sig under kursens gång.

Tabell 26: IT-kompetensen bland studenter och lärare

Anser Du att det idag finns en god IT-kompetens för IT-stödda distanskurser bland	Befattning	Mycket dålig 1	2	3	4	Mycket bra 5	Ej svarat	Totalt
studenter?	Prefekt	2 %	-	32 %	26 %	4 %	36 %	100 %
	Kursansvarig	5 %	21 %	29 %	35 %	6 %	4 %	100 %
lärare?	Prefekt	2 %	17 %	30 %	11 %	4 %	36 %	100 %
	Kursansvarig	12 %	41 %	33 %	9 %	-	5 %	100 %

Not. Fråga 21 i enkäten

Allt som allt har både prefekter och kursansvariga goda grundläggande IT-erfarenheter men det är främst de kursansvariga som har mer erfarenhet av avancerad Informations- och kommunikationsteknik. Båda grupperna anser att studenter på IT-stödda distanskurser har relativt god IT-vana. Framförallt menar de kursansvariga att IT-kompetensen bland lärare på IT-stödda distanskurser är undermålig.

³⁹ Observera att 17 prefekter, dvs 36 % inte har svarat på denna fråga

Attityder till Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser

Majoriteten av prefekterna och de kursansvariga har en positiv inställning till Nätuniversitetet (tabell 27). 25 % av prefekterna och 18 % av de kursansvariga är varken negativa eller positiva i sin inställning till Nätuniversitetet. Det kan tänkas att dessa inte har någon uppfattning om vad Nätuniversitetet är, eller att de har en blandad (positiv/negativ) inställning till Nätuniversitetet, eller att denna grupp har reservationer vad gäller Nätuniversitetet som konstruktion. Två av tre av dessa har lämnat kommentarer och skriver bland annat att de har liten kunskap om vad Nätuniversitetet egentligen är.

Tabell 27: Inställning till Nätuniversitetet

Vilken är Din inställning till Nätuniversitetet?	Mycket negativ	Negativ	Varken eller	Positiv	Mycket positiv	Ej svarat	Totalt
Prefekt	-	-	25 %	43 %	30 %	2 %	100 %
Kursansvarig	-	-	18 %	54 %	25 %	3 %	100 %

Not. Fråga 9 i enkäten

Kommentarerna är i övrigt generellt positiva. Nätuniversitetet anses vara ett bra initiativ för samordning kring gemensamma frågor om IT-stödd distansutbildning, samt att det erbjuder studenterna en större flexibilitet att kunna studera vid universitet/högskola. Något som går hand i hand med Utbildningsdepartementets och därmed också Nätuniversitetet ambitioner och målsättningar⁴⁰. Av prefekterna är det några som framför att IT-stödd distansutbildning bör rikta sig till personer som behöver fortbildning och omskolning och inte till nybörjare, samt att inte alla typer av kurser bör drivas som IT-stödda distanskurser.

Kursansvarig: "har ännu inte kunnat se hur Nätuniversitetet skall kunna hjälpa mig eller GU med distansutbildningen vi bedriver förutom de extra pengar som utdelats"

Kursansvarig: "Bra med ett gemensamt grepp om distansundervisning. Tror nog att Nätuniversitetet kan bli mer aktivt när det gäller gemensamma frågor som CSN, studentkårer mm."

Kursansvarig: "En utmärkt möjlighet att sprida kunskapen om att kurserna faktiskt existerar och på så sätt vidga rekryteringsunderlaget."

Prefekt: "Jag ser ej ett behov att utbilda nybörjarstudenter via distans. Tyvärr verkar det vara stort fokus på detta. Distansstudier borde fokusera på fortbildning och "omskolning". Dock kan man tänka sig vissa allmänbildande grundkurser för folkbildning."

Prefekt: "Ser faran av att lägga för många kurser med laborativa/fältmoment på distans."

Not: Kommentarer till fråga 9 i enkäten

⁴⁰ Utbildningsdepartementet 2001, Appendix 2

När det gäller det arbete som Myndigheten för Sveriges nätuniversitet utför⁴¹ och de ambitioner som finns med Nätuniversitetet är de flesta nöjda med det fokus som finns. Det kan exempelvis handla om att bredda rekryteringen och att utveckla pedagogiken för distanskurser i allmänhet.

Mer än hälften av samtliga svarande tycker att det är angeläget att inte ställa upp centrala kriterier för vad som kan ingå i Nätuniversitetets kursutbud. Drygt var tredje väljer att inte ta ställning i frågan, vilket kan tyda på att den inte är särskilt angelägen eller att man inte förstår den. Kommentarererna bland de kursansvariga bekräftar att åsikterna går isär, medan några vill att det ska finnas centrala kriterier tycker de övriga att det inte är bra att ge en enda definition av vad IT-stödda distanskurser är. Prefekterna har inte kommenterat detta.

Synpunkterna om Myndighetens arbete och de ambitioner som finns med Nätuniversitetet är mycket spridda och inrymmer åsikter om att samverkan är viktig på grund av att utvecklingskostnaderna är höga i samband med IT-stödd distansutbildning. Det finns också en del invändningar, som att det saknas vetenskapliga belägg för att IT-stöd skulle vara bra och att IT-stödda distanskurser bör rikta sig till studievana personer.

Kursansvarig: ”Se bara till att inte skapa en ny administrativ inrättning där det byråkratiska får för stor plats.”

Kursansvarig: ”Eftersom jag är involverad i sjuksköterskeprogrammet så krävs stora resurser för att utveckla nätburna uppgifter. Detta kan inte göras helt på varje enskild högskola utan det är viktigt med ett samarbete, ex. att utveckla patientfall, göra instruktionsfilmer.”

Prefekt: ”Breddad rekrytering är angeläget av demokratiskäl och för landets arbetskraftsförsörjning. Att utveckla distanskurser är dyrt initialt, därför behövs utvecklingspengar. Med tanke på utvecklingskostnaderna är det viktigt med samverkan snarare än konkurrens.”

Prefekt: ”Min övertygelse är att campus- och distanskurser kommer mer och mer dra nytta av respektive pedagogiska utveckling. Distans är ypperligt för studievana deltagare som inte har möjlighet att delta i campusutbud.”

Prefekt: ”IT-stöd och distansundervisning är inte ett självändamål. Varje högskola skall få välja om de skall satsa på distans eller annan profilering. Samarbete bör främjas men det saknas idag vetenskapliga belägg för att det är bra med IT-stöd.”

Not: Kommentarer till fråga 13 i enkäten

⁴¹ Se appendix 2 för information om Myndighetens uppdrag och fråga 13 i enkäten i bilaga 2

Både prefekterna och de kursansvariga är positiva till IT-stödda distanskurser (tabell 28). Hälften av de kursansvariga anser dock att inställningen bland kolleger varken är positiv eller negativ och 16 % menar att den är negativ. En av fyra prefekter menar att inställningen på institutionen varken är positiv eller negativ och endast 2 % tycker att den är negativ. Att inställningen är varken positiv eller negativ kan tyda på att vederbörande inte har någon uppfattning om de rådande attityderna på sin institution eller att det finns blandade åsikter bland kollegerna, dvs. att vissa är positiva medan andra är negativa.

Sammantaget pekar resultaten i tabell 28 på att det finns ett visst motstånd bland kolleger till IT-stödda distanskurser. Vari detta motstånd ligger framgår inte av svaren. Det tyder dock på att IT-stödd distansutbildning utvecklas i en miljö där det existerar ett visst motstånd. Däremot menar drygt sju av tio kursansvariga och lika många prefekter att de har en institutionsledning som är positivt inställd till IT-stödda distanskurser.

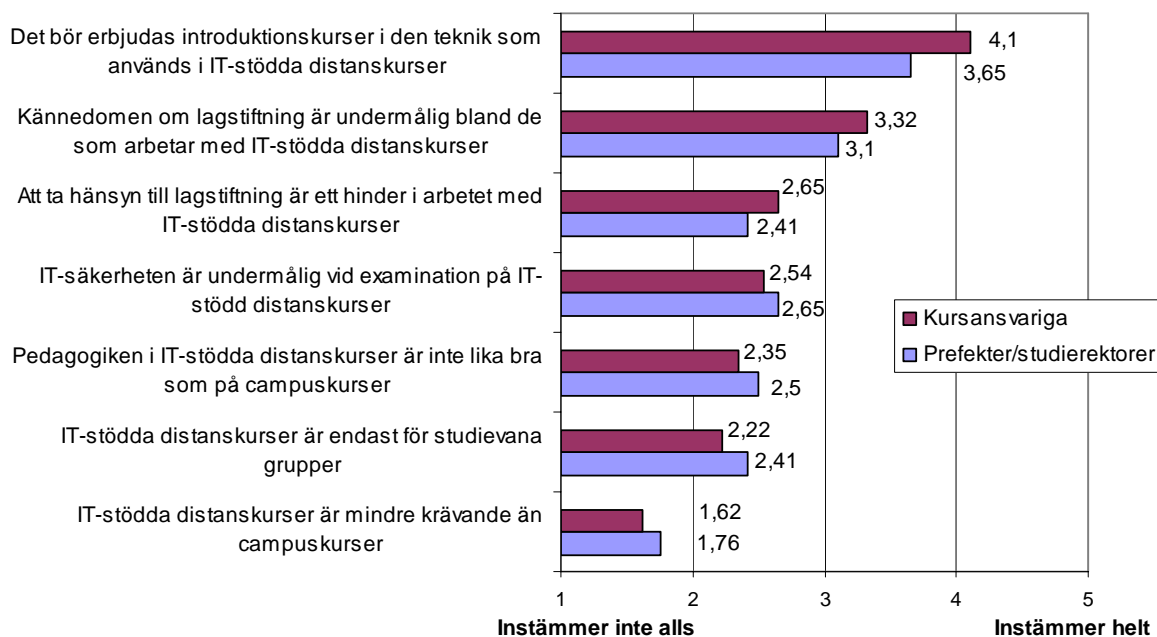
Tabell 28: Inställning till IT-stödda distanskurser

Vilken inställning har	Befattning	Mycket negativ	Negativ	Varken eller	Positiv	Mycket positiv	Ej svarat	Totalt
du till IT-stödda distanskurser?	Prefekt	-	-	11 %	55 %	28 %	6 %	100 %
	Kursansvarig	-	2 %	3 %	49 %	45 %	1 %	100 %
majoriteten på Din institution/enhet till IT-stödda distanskurser?	Prefekt	-	2 %	26 %	57 %	6 %	9 %	100 %
	Kursansvarig	-	16 %	49 %	19 %	11 %	5 %	100 %
institutionsledningen till IT-stödda distanskurser?	Prefekt	-	2 %	15 %	57 %	19 %	7 %	100 %
	Kursansvarig	-	3 %	21 %	51 %	21 %	4 %	100 %

Not. Fråga 11 i enkäten

Inställningen bland prefekterna och de kursansvariga är positiv till de typer av distanskurser som vi frågat om i tabell 23. Detta inkluderar såväl distanskurser med fysiska sammankomster på campus som utanför campus och distanskurser utan fysiska sammankomster. Det finns dock en grupp bland både prefekter (25 %) och kursansvariga (14 %) som förhåller sig negativa till den sistnämnda typen av distanskurser.

För att ytterligare kunna fånga prefekternas och de kursansvarigas attityder till IT-stödda distanskurser fick de svara på ett antal påståenden (se figur 1 samt bilaga 4 för frekvenstabell). Påståendena är i stort sett detsamma som för studenterna, exempelvis att IT-stödda distanskurser jämförs med campuskurser. Utöver dessa finns även påståenden som berör IT-lagstiftningen.

Figur 1: Inställning till IT-stödda distanskurser (medelvärden)

Figur 1 visar att en stor andel tycker att det bör erbjudas introduktionskurser i den teknik som används på IT-stödda distanskurser. Drygt sju av tio kursansvariga och sex av tio prefekter har valt att svara 4 eller 5. Ett troligt scenario är att tidsåtgången vad gäller den support som läraren tvingas ge till studenter i teknikfrågor ökar om studenterna inte förstår hur tekniken ska användas.

Kännedom om lagstiftning, vilket kan handla om upphovsrätt, publicering etc. anses i viss mån vara undermålig bland dem som arbetar med IT-stödda distanskurser. Mer än fyra av tio kursansvariga och prefekter har svarat 4 eller 5 på den femgradiga skalan. En legal handbok på Nätuniversitetets portal⁴² publicerades dock under hösten 2003, som stöd för dem som arbetar med denna typ av kurser. Att ta hänsyn till lagstiftning/regelverk anses i viss mån utgöra ett hinder i arbetet med IT-stödda distanskurser. Dock är det få (två av tio) som svarat att de instämmer helt på frågan.

IT-säkerheten vid examination på IT-stödda distanskurser anses till viss del vara undermålig. Fyra av tio har svarat 3 vilket kan tyda på att dessa inte har någon uppfattning i frågan.

Pedagogiken upplevs av en del inte vara lika bra som på campuskurser. Fyra av tio prefekter och kursansvariga har svarat 3 eller mer på det påståendet. Dock finns det en stor spridning i svaren.

På frågan om IT-stödda distanskurser endast är för studievana personer har fyra av tio kursansvariga och nästan hälften av prefekterna svarat 3 eller mer på den femgradiga skalan. Men spridningen i svaren är stor och de övriga har svarat 1 eller 2. De kursansvariga som har liten erfarenhet av att arbeta med sofistikerade IT-stöd tycker i högre grad att IT-stödda distanskurser är för studievana studenter.

⁴² <http://www.netuniversity.se>

Sex av tio kursansvariga och fem av tio prefekter menar att IT-stödda distanskurser inte är mindre krävande än campuskurser. Omvänt tycker nästan lika stor andel att IT-stödda distanskurser är mindre krävande. Noterbart är att de kursansvariga med liten erfarenhet av sofistikerade IT-stöd i större utsträckning tycker att IT-stödda distanskurser är mindre krävande än campuskurser.

I en jämförelse mellan de kursansvariga som har stor och de som har liten erfarenhet av distanskurser är det främst de med liten erfarenhet som tycker att det borde erbjudas introduktionskurser i den teknik som används på IT-stödda distanskurser. I övrigt finns inga skillnader mellan dem som har liten respektive stor erfarenhet av distanskurser.

Inom gruppen prefekter visar det sig att de som har mycket liten eller ingen erfarenhet av att arbeta med IT-stödda distanskurser tycker i större utsträckning att IT-säkerheten är undermålig vid examination på IT-stödda distanskurser samt att pedagogiken inte är lika bra som på campuskurser. Dessutom anser de att IT-stödda distanskurser endast är för studievana grupper⁴³.

Sammanfattningsvis visar resultaten att det bör finnas teknikintruktionskurser, att kännedomen om IT-lagstiftning/regelverk i viss mån är undermålig och att IT-säkerheten bör förbättras samt att pedagogiken måste utvecklas. Att ta hänsyn till IT-lagstiftningen utgör till viss del ett hinder i arbetet med IT-stödda distanskurser. Det råder också uppfattningar om att IT-stödda distanskurser är mindre krävande men samtidigt endast för studievana..

Ekonomiskt stöd till IT-stödda distanskurser

Åtta av tio prefekter och drygt lika många kursansvariga, anser att IT-stödda distanskurser förtjänar extra ekonomiskt stöd (tabell 29). Det upplevda behovet av extra ekonomiskt stöd är alltså betydligt större än vad som kan klaras inom befintliga ramar.

Tabell 29: Inställning till extra ekonomiska stöd till IT-stödda distanskurser

Anser Du att IT-stödda distanskurser är ett område som förtjänar extra ekonomiska stöd?	Prefekter	Kursansvariga
Ja	79 %	83 %
Nej	6 %	3 %
Ingen uppfattning	13 %	12 %
Ej svarat	2 %	2 %
Totalt	100 %	100 %
Tycker Du att Din institution/enhet, inom givna ramar, bör satsa extra ekonomiska resurser på IT-stödda distanskurser?	Prefekter	Kursansvariga
Ja	45 %	79 %
Nej	36 %	6 %
Ingen uppfattning	17 %	11 %
Ej svarat	2 %	2 %
Totalt	100 %	100 %

Not. Fråga 15 och 17 i enkäten

⁴³ Det är omöjligt att göra samma jämförelse för de kursansvariga eftersom det är få som har liten vana av att arbeta med IT-stödda distanskurser.

Tabell 29 visar också att åtta av tio kursansvariga tycker att deras institutioner inom givna ramar bör satsa extra resurser på IT-stödda distanskurser, 45 % av prefekterna är av samma åsikt. Detta visar tydligt att de kursansvariga tycker att IT-stödda distanskurser är viktiga att satsa på. Det bör noteras att de kursansvariga till stor del (sex av tio) är personer som tidigare har arbetat med IT-stödda distanskurser, ett antal av dessa skulle förmodligen passa in på definitionen ”eldsjäl”. Prefekternas roll är att se till hela institutionens arbete, vilket kan betyda att andra verksamheter prioriteras högre. Men det är ändå en hög andel prefekter som anser att IT-stödda distanskurser bör ges hög prioritet.

En ekonomisk fråga är om IT-stödda distansutbildningar på sikt kan bli billigare än campusutbildningar. Gisselberg konstaterar dock att ”om den nätbaserade utbildningen också kan bli billigare än motsvarande campusutbildningar återstår att se”⁴⁴. Dafgård menar också att läraren behövs i minst lika stor utsträckning på distanskurser som på campuskurser och att det krävs mer resurser i tid och personal för att utveckla och anpassa kurser⁴⁵, vilket pekar på att IT-stödda distanskurser är dyrare än campuskurser i nuläget.

Åsikterna om vad de extra ekonomiska resurserna ska användas till är relativt samstämmiga hos prefekterna och de kursansvariga (tabell 30). Svaren skiljer sig inte heller åt mellan de som har stor erfarenhet av att arbeta med distanskurser och de som har liten erfarenhet.

Tabell 30: Uppfattningar om vad extra ekonomiska resurser för IT-stödda distanskurser ska användas till

Insatser	Prefekter (43 stycken har svarat)	Kursansvariga (64 stycken har svarat)
• Pedagogisk utveckling av IT-stödda distanskurser	38 (88 %)	58 (91 %)
• Kompetenshöjning av personal	28 (65 %)	45 (70 %)
• Investering i nytt tekniskt stöd	16 (37 %)	24 (38 %)
• Anpassning av kurser till Nätuniversitetet	16 (37 %)	19 (30 %)
• Centrala stödfunktioner (ex. biblioteksstöd)	5 (12 %)	19 (30 %)

Not. Fråga 16 i enkäten

Not. I enkäten gavs utrymme att kryssa i tre alternativ

Tabell 30 visar att resurserna i första hand bör användas till pedagogisk utveckling samt till att höja kompetensen hos personalen. Eftersom utbildningen via nätet kräver nya pedagogiska grepp är det också väsentligt att personer som arbetar med IT-stödd distansutbildning har den kompetens som krävs för att stödja och genomföra en bra kurs. Myringer⁴⁶ menar att det är viktigt att fokusera på kursens design och att planera den ordentligt eftersom studenter på IT-stödda distanskurser huvudsakligen måste genomföra kursen utan nära lärarkontakt. Hon framhåller också att ”utan en genomtänkt pedagogisk planering i botten riskerar tekniklösningarna att bli mera till besvär och kostnader än till nytta”⁴⁷. Peter Gärdenfors menar att ny teknik inte automatiskt leder till bättre förutsättningar för kunskapsförmedling

⁴⁴ Gisselberg 2002 s.12

⁴⁵ Dafgård 2002

⁴⁶ Myringer 2002

⁴⁷ ibid s. 80

och utbildning. Det tar ofta lång tid innan den nya teknik kan användas på ett effektivt sätt. Han menar vidare att det hittills har funnits ett alldeles för stort teknikfokus och att man därmed satt den pedagogiska utvecklingen i andra rummet⁴⁸. Lundgrens⁴⁹ studie, där lärare engagerade i nätutbildningar vid Malmö högskola blev intervjuade, visar att majoriteten uttryckte att det behövs kompetensutvecklingsinsatser. Lundgren menar att det är viktigt att förstå de bakomliggande mekanismer som styr lärande för att kunna ta till sig råd från dem som har erfarenhet och skapa något bra.

Tabell 30 visar också att det anses värdefullt att investera i nytt tekniskt stöd och i anpassning av kurser till Nätuniversitetet. En högre andel bland de kursansvariga anser att det bör investeras i centrala stödfunktioner. Det kan tänkas att kursansvariga har en bättre insikt i hur pass viktiga vissa stödfunktioner är/skulle vara för deras kurser.

Kommentarerna om ekonomiskt stöd för IT-stödda distanskurser vittnar framförallt om att det är angeläget att investera i pedagogisk utveckling men att det samtidigt är viktigt att inte bli beroende av särskilda ekonomiska stöd. Förmodligen är rädslan stor för att inte klara av att bära kostnaden själv för en verksamhet som håller på att byggas upp, när det extra stödet försvinner.

Kursansvarig: "De pedagogiska modellerna för flexibelt lärande är idag otillräckliga och behöver utvecklas"

Kursansvarig: "Jag anser att distanskurserna behöver ett ekonomiskt bidrag initialt, men de får inte bli beroende av det. Pengarna bör i första hand gå till att bygga upp hållbara stödstrukturer för distansutbildning, men även till kompetenshöjning och pedagogisk utveckling."

Prefekt/studierektor: "Bra med temporärt stöd i uppbyggnadsskedet, men absolut inte för gott."

Prefekt/studierektor: "Viktigt att utveckla personal så att de känner sig trygga i den nya IT-lärrrollen. Inom det pedagogiska området finns det en stor potential och utvecklingsmöjlighet"

Not: Kommentarer till fråga 16 i enkäten

Sammanfattningsvis pekar resultaten på att IT-stödda distanskurser förtjänar ett extra ekonomiskt stöd och att den egna institutionen, inom givna ramar, bör satsa extra resurser. De ekonomiska medlen bör främst användas till pedagogisk utveckling och att höja kompetensen hos personalen.

⁴⁸ Gärdenfors 2002

⁴⁹ Lundgren 2002

Erfarenheter av Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser

Nästan sex av tio prefekter och nästan samtliga kursansvariga har erfarenhet av att arbeta med IT-stödda distanskurser⁵⁰. Svaren skiljer sig åt på frågan om hur många personer som prefekterna och de kursansvariga känner till som på olika sätt är engagerade i IT-stödda distanskurser vid deras respektive institutioner. Åtta av tio prefekter menar att det generellt är ett flertal personer, ofta över tio stycken, som är engagerade på deras institutioner. Drygt fem av tio kursansvariga uppger att det bara är ett fåtal, ungefär fem personer inklusive dem själva som är engagerade i IT-stödda distanskurser. Detta oavsett hur många anställda institutionerna har.

De kursansvariga känner sig troligtvis ganska ensamma i sitt engagemang då de oftast är själva tillsammans med ett fåtal kolleger som arbetar direkt med IT-stödda distanskurser. Antagligen ser prefekterna till en vidare tolkning vad som menas med att vara engagerad, vilket kan innefatta även administrativ personal, eller kanske till och med inkludera annan typ av distansutbildning.

På frågan om varför man valt att arbeta med IT-stödda distanskurser, har de flesta svarat att det främst är på grund av att institutionen/enheten vill nå fler studenter. Framförallt en hög andel av prefekterna anser detta (tabell 31). Troligtvis är de ekonomiska incitamenten starka, vilket kan förklara den höga andelen prefekter som svarat så. Samtidigt kan detta spegla den realitet som finns idag; nya studerandegrupper och studenter som vill kunna studera vid sidan av arbete och familj och att lärosätena vill möta dessa behov.

Tabell 31: Motiv till att arbeta med IT-stödda distanskurser

Motiv	Prefekter (28 stycken har svarat)	Kursansvariga (62 stycken har svarat)
• Institutionen vill nå fler studenter	25 (89 %)	41 (66 %)
• Det är framtiden inom kursutveckling	14 (50 %)	35 (56 %)
• Det är bra marknadsföring för institutionen/enheten	11 (39 %)	16 (26 %)
• Det finns möjligheter till extra ekonomiskt stöd för IT-stödda distanskurser	8 (28 %)	12 (19 %)
• Institutionen/enheten kan på så sätt nå en internationell marknad	6 (21 %)	15 (24 %)
• Annat	4 (14 %)	13 (21 %)
• Jag gillar teknik	3 (11 %)	16 (26 %)
• Jag blev tillsagd att medverka i en kurs	0 (0 %)	11 (18 %)

Not. Fråga 18 i enkäten

Not. I enkäten gavs utrymme att kryssa i tre alternativ

⁵⁰ De prefekter eller kursansvariga som inte har någon erfarenhet av IT-stödda distanskurser ombads hoppa över denna sektion i enkäten som handlar om erfarenheter av IT-stödda distanskurser. Därför är det endast 28 prefekter av 47 som har svarat på denna del.

Ett annat viktigt motiv är att arbetet med IT-stödda distanskurser anses vara framtiden inom kursutveckling, vilket på många sätt hänger ihop med föregående motiv. Det är främst de två översta motiven i tabell 31 som de flesta kombinerat⁵¹.

Särskilt prefekterna anser att det är bra marknadsföring för institutionen/enheten. De tidigare redovisade kommentarerna om inställningen till Nätuniversitetet visar också på att det är positivt med ett gemensamt grepp om distansutbildning samt att det är ett bra sätt att sprida kunskap om att kurserna finns, för att på så sätt rekrytera fler studenter.

Trots att det är förhållandevis få som menar att möjligheter till extra ekonomiskt stöd skulle vara ett starkt skäl till att arbeta med IT-stödda distanskurser, är flera av de viktigaste motiven av ekonomisk karaktär. Exempelvis att vilja nå fler studenter och att det är bra marknadsföring eller ett bra sätt för institutionen/enheten att nå en internationell marknad.

Tabell 31 visar också att de kursansvariga anger intresset för teknik som ett incitament för att arbeta med IT-stödda distanskurser. Hälften av dessa har stor erfarenhet av mer sofistikerade IT-stöd. Noterbart är att 18 % av de kursansvariga nämner att de blivit tillsagda att ansvara för en IT-stödd kurs. Emellertid är det ingen av dessa som menar att detta skulle vara det enda alternativet utan de uppger även andra motiv, som att institutionen vill nå fler studenter eller att det är framtiden inom kursutveckling.

Två av tio kursansvariga och ett fåtal prefekter har noterat andra motiv till varför man arbetar med IT-stödda distanskurser. Svaren avslöjar att för dessa är den pedagogiska utmaningen är ett viktigt skäl.

Kursansvarig: "Jag fick erbjudandet om att lägga upp och genomföra en distanskurs. Det såg jag som ett tillfälle att utveckla mina pedagogiska idéer, delta i den pedagogiska diskussionen och på så sätt bidra till den pedagogiska förnyelsen av högskolan"

Kursansvarig: "Att själv vara med i en IT satsning ger nya möjligheter som jag vill ta tillvara. Att kunna se utvecklingsmöjligheter och att få chans att utveckla dessa genom en stödjande ledning"

Kursansvarig: "Distansutbildning är mer utmanande än campuskurser (tycker jag), därför att det kräver en hög nivå av självdisciplin – de sämre studenterna misslyckas att slutföra en distanskurs medan de duktiga studenterna lyckas. Detta är filter är en användbar mekanism."

Prefekt/studierektor: "Pedagogiskt intressant att utveckla"

Not: Kommentarer till fråga 18 i enkäten

⁵¹ 20 kursansvariga och 12 prefekter har enbart kryssat i de två översta motiven i listan som de starkaste skälen till att arbeta med IT-stödda distanskurser.

Erfarenheterna av att på olika sätt arbeta med IT-stödda distanskurser varierar mycket (tabell 32)⁵². Mer än hälften av de kursansvariga har stor erfarenhet av att utveckla nya IT-stödda distanskurser och också av att undervisa på dessa kurser. Mindre än en av tio prefekter har stor erfarenhet av detsamma.

Fyra av tio kursansvariga har stor erfarenhet av att utveckla/anpassa befintliga kurser, vilket endast 6 % av prefekterna har. Att få prefekter har erfarenhet av att utveckla IT-stödda distanskurser är naturligt eftersom de har andra arbetsuppgifter vid institutionen.

I gruppen kursansvariga som har stor erfarenhet av att arbeta med distanskurser (sex av tio) har nästan samtliga stor erfarenhet av att både nyutveckla kurser, anpassa befintliga kurser och av att undervisa på IT-stödda distanskurser⁵³. Noterbart är att närmare 40 % av prefekterna inte har svarat på frågorna som behandlar arbetsbelastning i samband med IT-stödda distanskurser (jämför med ca 8 % av de kursansvariga), därför bör svaren tolkas med försiktighet.

Tabell 32: Erfarenhet av att arbeta med IT-stödda distanskurser

Har du medverkat i:	Befattning	I liten utsträckning				I stor utsträckning	Ej svarat	Totalt
		1	2	3	4	5		
Utveckling av nya IT-stödda distanskurser?	Prefekt	17 %	4 %	17 %	13 %	9 %	40 %	100 %
	Kursansvarig	14 %	6 %	14 %	8 %	51 %	7 %	100 %
Utveckling/anpassning av befintliga kurser till Nätuniversitetet?	Prefekt	21 %	6 %	13 %	11 %	6 %	43 %	100 %
	Kursansvarig	12 %	8 %	12 %	18 %	41 %	9 %	100 %
Undervisning på IT-stödda distanskurser?	Prefekt	23 %	11 %	7 %	15 %	4 %	40 %	100 %
	Kursansvarig	6 %	8 %	12 %	14 %	54 %	6 %	100 %

Not. Fråga 19 i enkäten

Samtliga upplever att arbetsbelastningen på IT-stödda distanskurser är hög vid utveckling och anpassning av kurser samt vid undervisning på IT-stödda distanskurser (tabell 33)⁵⁴. I detta fall skiljer sig inte svaren åt mellan de som har stor och de som har liten erfarenhet av distanskurser. Arbetsbelastningen vid undervisning anses emellertid sjunka något efter att vederbörande har haft kursen några gånger.

⁵² Noterbart är att samtliga svarande kunde hoppa över de frågor som handlar om erfarenheter av att arbeta med IT-stödda distanskurser. Därav ett stort bortfall bland prefekterna, dvs. ungefär fyra av tio har inte svarat.

⁵³ Noterbart är att hälften av de som har liten erfarenhet av distanskurser i detta fall fyllt i att de har stor erfarenhet av att på olika sätt arbeta med IT-stödda distanskurser.

⁵⁴

Tabell 33: Arbetsbelastningen på IT-stödda distanskurser

Hur upplever du arbetsbelastningen när det gäller:	Befattning	Låg 1	2	3	4	Hög 5	Ej svarat	Totalt
att utveckla nya IT-stödda distanskurser	Prefekt	-	-	2 %	30 %	28 %	40 %	100 %
	Kursansvarig	3 %	2 %	6 %	30 %	53 %	6 %	100 %
att utveckla/anpassa befintliga kurser till Nätuniversitetet	Prefekt	-	-	9 %	30 %	21 %	40 %	100 %
	Kursansvarig	3 %	-	18 %	35 %	32 %	12 %	100 %
att undervisa på IT-stödda distansutbildningar (1:a gången)	Prefekt	-	-	4 %	25 %	26 %	45 %	100 %
	Kursansvarig	3 %	-	14 %	30 %	47 %	6 %	100 %
att undervisa på IT-stödda distansutbildningar (3:e gången och därefter)	Prefekt	-	13 %	21 %	15 %	4 %	47 %	100 %
	Kursansvarig	4 %	11 %	27 %	41 %	3 %	14 %	100 %

Not. Fråga 22 i enkäten

I anslutning till frågor om arbetsbelastningen ställdes frågan om studenterna har höga förväntningar på lärarna vad gäller tillgängligheten i samband med IT-stödd distansutbildning (tabell 34).

Tabell 34: Studenternas förväntningar på lärare i samband med IT-stödda distanskurser

Vilka förväntningar upplever du att studenterna har på lärare vad gäller tillgänglighet, i samband med IT-stödda distanskurser?	Låga förväntningar 1	2	3	4	Höga förväntningar 5	Ej svarat	Totalt
Prefekter	-	-	11 %	23 %	28 %	38 %	100 %
Kursansvariga	-	1 %	24 %	26 %	46 %	3 %	100 %

Not. Fråga 23 i enkäten

Tabell 34 visar att majoriteten upplever att förväntningarna bland studenterna vad gäller tillgänglighet till lärare är höga⁵⁵. Troligtvis avspeglar detta den förändrade lärarrollen, dvs. att läraren får en mer framträdande handledarroll. Wännman Toresson och Östlund⁵⁶ poängterar att studenterna själva menar att en av fördelarna med datorkommunikation är att läraren ständigt är tillgänglig, vilket pekar på att det är väsentligt för läraren att så snabbt som möjligt ge studenten respons då detta upplevs som ett motiverande inslag. Dahlén och Hudner⁵⁷ menar också att ”*det finns ett väl dokumenterat behov av individuell handledning, dels är konsekvensen av denna, nämligen den ökade arbetsbördan, en återhållande kraft då*

⁵⁵ Fördelningen på svaren ser i stort sett likadan ut bland prefekter som för de kursansvariga om man räknar bort de prefekter som inte har svarat.

⁵⁶ Wännman Toresson och Östlund 2002

⁵⁷ Dahlén och Hudner 2002 s. 108

det gäller att engagera lärare". Det tyder på att det är viktigt att klargöra för studenterna vilka villkor som ligger till grund för kommunikationen mellan lärare och student för att studenterna inte ska ha för höga förväntningar på lärarna vad gäller tillgänglighet. Det har i sin tur betydelse för att inte arbetsbelastningen ska bli för hög och därmed avskräcka andra lärare från att arbeta med IT-stödda distanskurser.

Frågorna kring arbetsbelastningen på IT-stödda distanskurser är dock inte satta i relation till andra typer av kurser, vilket gör det svårt att säga om arbetsbelastningen anses vara avsevärt högre i samband med IT-stödda distanskurser. Lundgrens⁵⁸ studie visar att lärarna på IT-stödda distanskurser upplever att arbetsbördan kan vara upp till tre gånger så hög som på motsvarande campusutbildningar. Skälet till detta är att planeringsstadiet måste vara mer genomtänkt, eftersom studenterna till största del ska kunna läsa och förstå instruktioner och information utan direkt kontakt med läraren. Den administrativa bördan upplevs också som större, samtidigt som studenten förväntar sig mer stöd från läraren, så som tekniskt stöd och handledning⁵⁹.

Synpunkterna som kommit fram beträffande arbetsbelastningen avslöjar också att den aldrig upplevs vara låg samt att arbetsbelastningen tar sig olika uttryck inom olika typer av kurser.

Kursansvarig: *"Det som kan vara arbetsamt är att när det blir över 300 studenter per kurs, jag har exempelvis skrivit över 15 000 e-brev senaste 3 åren. Men eftersom det fungerar fint så är jag glad ändå!"*

Kursansvarig: *"Jag har haft kurser 6 gånger. Eftersom ambitionerna att skapa en så bra kurs som möjligt är höga så finns det ganska länge kvar krävande utvecklingsarbete att göra. Någonstans vid 5:e eller 6:e gången börjar nog arbetsbelastningen ligga vid en 3:a."*

Prefekt/studierektor: *"Arbetsbelastningen är hög på olika sätt inom olika typer av kurser oavsett IT/distans/1a gång/3e gång/annat. Den är aldrig låg"*

Prefekt/studierektor: *"Det är nog alltid mer belastning första gången en kurs ska drivas. Det är nog ungefär lika stor belastning att göra om en befintlig kurs till distans som att utveckla en ny kurs direkt till distans (vi har stor erfarenhet av båda delar vid vår institution)."*

Not: Kommentarer till fråga 22 i enkäten

En fortsatt hög arbetsbelastning i kombination med höga förväntningar hos studenterna gör det svårt att se att det finns stor potential för effektiviseringar och minskade kostnader för IT-stödd distansutbildning.

Det vanligaste motivet till att arbeta med IT-stödda distanskurser är att den egna institutionen vill nå fler studenter. Arbetsbelastningen anses vara hög i samband med IT-stödda distanskurser och de flesta upplever att studenternas förväntningar på lärare vad gäller tillgänglighet är stor.

⁵⁸ Lundgren 2002

⁵⁹ ibid.

Inställning till Nätuniversitetets framtid

Prefekternas och de kursansvarigas bild av Nätuniversitetets framtid är övervägande positiv (tabell 35). Sex av tio kursansvariga och fyra av tio av prefekter menar att samverkan i form av Nätuniversitetet i allra högsta grad behövs i framtiden. Det är främst de kursansvariga som tycker att den nuvarande formen för Nätuniversitetet bör finnas kvar, men notera att fyra av tio prefekter och nära tre av tio kursansvariga instämmer varken helt eller inte alls.

Sju av tio kursansvariga samt fyra av tio prefekter, anser att det är väsentligt med ett fortsatt ekonomiskt stöd för IT-stödda distanskurser. Några menar dock att stödet endast bör vara temporärt för att inte skapa ett beroende hos institutionerna/enheterna.

Tabell 35: Uppfattningar om Nätuniversitetets framtid

Hur ställer du dig till följande påståenden:	Befattning	Instämmer inte alls				Instämmer helt		Ej svarat	Totalt
		1	2	3	4	5			
Den nuvarande formen för Nätuniversitetet bör finnas kvar	Prefekt	-	8 %	40 %	32 %	11 %	9 %	100 %	
	Kursansvarig	1 %	2 %	27 %	27 %	38 %	5 %	100 %	
Det bör finnas ett fortsatt ekonomiskt stöd för IT-stödda distanskurser	Prefekt	2 %	2 %	11 %	34 %	43 %	8 %	100 %	
	Kursansvarig	-	-	11 %	15 %	71 %	3 %	100 %	
Nätuniversitetet behövs inte	Prefekt	40 %	21 %	23 %	7 %	-	9 %	100 %	
	Kursansvarig	62 %	15 %	6 %	8 %	1 %	8 %	100 %	

Not. Fråga 24 i enkäten

36 av 67 (54 %) kursansvariga och 17 av 47 (36 %) prefekter har lämnat positiva kommentarer angående Nätuniversitetets framtid. Många menar att samverkan kring IT-stödda distanskurser ger tyngd åt det fortsatta arbetet med IT-stödda distanskurser samt att Myndigheten är ett bra stöd.

Kursansvarig: *"Nätuniversitetet har en viktig funktion för att hålla intresset för distansundervisning vid liv hos beslutsfattare på olika nivåer. Utan Nätuniversitetet skulle motvinden öka"*

Kursansvarig: *"The true IT generation are 16 years old now, they will be coming to university within 2-3 years, if we're not ready, they'll study elsewhere (USA, UK) – that is what the internet means – we need a well-supported internet University to be able to compete"*

Prefekt/studierektor: *"Jag uppskattar att det finns en samlingsportal och vill att den ska fortsätta utvecklas. Jag tycker att NU-myndigheten har bidragit till att få genomslag för distansutbildningsfrågor på min högskola och önskar att det fortsätter."*

Prefekt/studierektor: *"Om Nätuniversitetet fungerar genom att samla ihop tillgängliga kurser, trycka på för att få extra medel, särskilt till pedagogisk utveckling och stöd till nyutveckling av kurser så fyller det en viktig funktion"*

Not: Kommentarer till fråga 25 i enkäten

Trots att en övervägande del av både prefekter och kursansvariga är positiva till det arbete och de ambitioner som finns med Nätuniversitetet, pekar resultaten i tabell 35 på att alla inte är nöjda eller övertygade om Nätuniversitetets betydelse eller dess plats i framtiden. 20 av 67 (30 %) kursansvariga och 17 av 47 (36 %) prefekter har i någon mening reservationer inför Nätuniversitetets framtid, vilket framkommit i deras kommentarer. En sådan är att tekniken får för stort fokus i samband med IT-stödda distanskurser, vilket överrensstämmer med studenternas kommentarer. Dessutom menar man att Nätuniversitetets roll måste tydliggöras och eventuellt finna en ny roll i framtiden.

Kursansvarig: *"Alltför teknikorierat och för låg nivå på diskussion om pedagogik etc. Borde initiera och stödja forskning (seriös sådan), och forskningsdialog om pedagogik och nätundervisning"*

Kursansvarig: *"Det måste bli tydligare vad man kan ha för nytta av Nätuniversitetet"*

Kursansvarig: *"Stor och dyr organisation. Viktig under uppbyggnadsfasen men allt eftersom lärosätena utvecklar sin kompetens så kanske Nätuniversitetet behöver finna en ny roll"*

Prefekt/studierektor: *"Att det finns en övertro på teknik och att resurser ska läggas på tekniska plattformar och annan utrustning som snabbt förändras. Att Nätuniversitetet översäljer distansutbildning som kommer att "lura" nybörjare att starta sina studier på distans"*

Prefekt/studierektor: *"Om det mer blir en organisation för att "likrikta" IT-baserade kurser och om den nuvarande trenden att resurserna för IT-kurser och för stöd till utveckling minskar så kan det bli mer negativt än positivt"*

Not: Kommentarer till fråga 26 i enkäten

Både prefekter och de kursansvariga är positiva till Nätuniversitetets framtid och tycker att det bör finnas ett fortsatt ekonomiskt stöd för IT-stödda distanskurser.

Sammanfattning

Enkätstudien redovisar resultaten från 67 kursansvarigas (svarsfrekvens 71 %) och 47 prefekters (svarsfrekvens 56 %) enkätsvar. Det är fler män än kvinnor i båda grupperna. De flesta är över 40 år och arbetar på institutioner med över 50 anställda.

Sex av tio kursansvariga som har arbetat med distansutbildningar har stor erfarenhet av detta. I första hand är det distanskurser med fysiska sammankomster på campus samt distanskurser utan några sammankomster som erfarenheterna baseras på. Nästan samtliga kursansvariga och närmare sex av tio prefekter har erfarenhet av att arbeta med IT-stödda distanskurser. Mer än hälften av de kursansvariga har stor erfarenhet av att arbeta med dessa kurser.

Trots att de flesta har goda IT-kunskaper, är erfarenheterna av avancerad teknik, exempelvis att arbeta med plattformar eller av att kommunicera med ljud och bild via dator mer begränsade. Erfarenheterna bland de kursansvariga av mer avancerad teknik är förhållandevis

större jämfört med bland prefekterna. Båda grupperna tycker att IT-kompetensen bland studenter på IT-stödda distanskurser är relativt god, dock tycker framförallt de kursansvariga att IT-kompetensen bland lärare på IT-stödda distanskurser är undermålig.

Prefekterna och de kursansvariga är positiva till Nätuniversitetet och det arbete som Myndigheten för Sveriges nätuniversitet utför. Den enda invändningen från de båda grupperna är att det inte bör ställas upp några centrala kriterier för vilka kurser som kan inkluderas i Nätuniversitetets kursutbud. Inställningen till IT-stödda distanskurser är också positiv, men särskilt de kursansvariga anser att inställningen bland kolleger inte är lika positiv. De flesta upplever dock att de har en institutionsledning som är positiv.

Båda grupperna menar att det bör erbjudas introduktionskurser i den teknik som används i IT-stödda distanskurser och att pedagogiken är något sämre än på campuskurser. IT-stödda distanskurser anses i viss mån vara mindre krävande än campuskurser samtidigt som nästan hälften menar att kurserna är för komplicerade för nybörjare. Kännedomen om IT-lagstiftning/regelverk bland dem som arbetar med IT-stödda distanskurser är bristfällig och hänsynen till IT-lagstiftningen kan i viss mån utgöra hinder i arbetet med IT-stödda distansutbildningar. Även IT-säkerheten vid examination anses vara otillräcklig.

De flesta tycker att IT-stödda distanskurser är ett område som förtjänar extra ekonomiskt stöd och att behovet av detta är stort. Likaså tycker de flesta att behovet inte kan klaras inom befintliga ramar. Framförallt de kursansvariga menar att institutionerna själva bör satsa extra resurser på IT-stödda distanskurser. Medlen bör i första hand gå till pedagogisk utveckling och kompetenshöjning av personal.

Institutionernas motiv till att arbeta med IT-stödda distanskurser grundar sig framför allt på möjligheterna att kunna nå ut till fler studenter och inte i första hand på att det finns möjligheter till ett extra ekonomiskt stöd. Men motiven som anges är trots allt av ekonomisk karaktär, som att nå ut till fler studenter, bra marknadsföring och att kunna nå ut till en internationell marknad.

Arbetsbelastningen i samband med att utveckla befintliga och nya IT-stödda distanskurser samt att undervisa på dessa kurser upplevs som hög av kursansvariga. Arbetsbelastningen, vad gäller undervisning, anses emellertid minska något efter att vederbörande haft kursen ett par gånger. Många upplever också att studenterna har höga förväntningar på tillgängligheten till lärare på IT-stödda distanskurser.

Merparten av kursansvariga och prefekter är positiva till Nätuniversitetets framtid och vill att den nuvarande formen ska finnas kvar. Det är viktigt med ett fortsatt ekonomiskt stöd för IT-stödda distanskurser i framtiden och kommentarerna vittnar om att Nätuniversitetet utgör ett viktigt stöd och ger tyngd åt arbetet med IT-stödda distanskurser. Några reservationer finns dock, som att det inte bör fokuseras för mycket på tekniken vad gäller IT-stödda distanskurser och att det finns tveksamheter till om den nuvarande formen för Nätuniversitetet bör finnas kvar.

AVSLUTANDE KOMMENTARER

Utvärderingen visar att de tillfrågade grupperna är samstämmiga vad gäller bilden av Nätuniversitetet, Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och IT-stödd distansutbildning. De flesta är i grunden positiva. Det bör dock framhållas att svarsfrekvensen bland studenterna varit låg (40 %) och i rapporten redovisas svaren från 128 av 512 studenter, vilket gör att långtgående slutsatser inte kan dras.

Att studenter och kursansvariga som är engagerade i IT-stödd distansutbildning har en positiv inställning är inget överraskande resultat. Om andra lärare eller studenter (campusstudenter eller presumtiva studenter) hade tillfrågats skulle resultatet sannolikt blivit ett annat. Ett visst motstånd tycks finnas bland kolleger på institutionerna. Likaså kan studenter som valt att studera på campus förväntas ha en något mindre positiv bild av Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser. Studenternas uppfattning om att kraven är lägre, pedagogiken är sämre och att IT-säkerheten är undermålig på IT-stödda distanskurser är troligen än vanligare bland campusstudenter. Paradoxalt nog tycker studenterna att IT-stödda kurser i viss mån är för komplicerade för nybörjare samtidigt som de menar att kraven är lägre på dessa kurser.

En förklaring till att mer kritiska åsikter om Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning inte kommer fram i denna undersökning kan vara att studenter och lärare är positiva till sina val och har positiva erfarenheter samt att prefekter försöker vara mer nyanserade i sina svar för att inte på sikt äventyra fortsatt ekonomiskt stöd för IT-stödd distansutbildning. Bristande erfarenheter bland studenterna av att använda sofistikerad teknik tycks inte heller resultera i negativa synpunkter på IT-stödda distansutbildningar, å andra sidan vet vi inte vilken teknik som används på de olika kurserna.

Enkätundersökningen har också visat att det finns attityder och erfarenheter som det finns skäl att granska närmare. Uppfattningar om lägre krav och säkerhetsaspekten har redan nämnts. De förväntningar som finns om att nätbaserad undervisning ska spara resurser får inget stöd i denna studie. Snarare är det så att kraven ökar på lärarna och behovet av hög tillgänglighet och utveckling av pedagogiken för IT-stödda distanskurser kan till och med visa sig vara mer kostsamt. Lärarrollen och villkoren för lärare på IT-stödda distansutbildningar kan behöva undersökas närmare, detta för att undvika orealistiska förväntningar och för att planera för hållbara lösningar. Hur länge eldsjälarna orkar och vill engagera sig beror bland annat på den uppskattning som visas för deras insatser och hur arbetsvillkoren kommer att utformas.

De behov av förbättringar som brukar framföras för campuskurser kan till stor del sägas gälla än mer för IT-stödda distanskurser. Bland studenterna är exempelvis informationsbehovet stort och blir än mer kritiskt i en situation där studenterna befinner sig i en nätmiljö. Eftersom distansstudenter ofta har många andra förpliktelser vid sidan av studierna är det viktigt att informationen skapar realistiska förväntningar. Vilken roll Nätuniversitetets portal har avslöjar inte studien, bara att många väljer andra sökvägar och att gruppen presumtiva studenter troligtvis inte ens är medvetna om det finns ett samlat utbud av IT-stödda distanskurser.

REFERENSER

Björck Ingela (2002). *Tänk om. Om- och nytänk kring distansutbildning vid tre högskolor*. Distum, Rapport 3:2002, Härnösand

Dafgård, Lena (2002). "En aktiv distansstuderande i centrum" *Distanslärare och distanslärande - en antologi*. Distum, Rapport 6:2002, Härnösand

Dahlén, Siv och Hudner, Tor (2002). "Det virtuella seminariet". I Gisselberg, M (red) *Distanslärare och distanslärande - en antologi*. Distum, Rapport 6:2002, Härnösand

Elektronisk enkät till Kursansvariga respektive en studentenkät (2003)

Forsberg Hans-Olof (2001). *Distansutbildning 1999/2000 En studie baserad på statistiska uppgifter*. Distum: 12, Härnösand

Gisselberg, Margareta (2002). "Vad har hänt och vad är nytt? En introduktion". *Distanslärare och distanslärande - en antologi*. Distum, Rapport 6:2002, Härnösand

Gärdenfors, Peter (2002). "Bra IT är bättre än böcker" I Borg, Christian (red) *Vetenskapernas visioner. Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Distum, Rapport 4:2002, Härnösand

Hansson, Henrik (red) (2002). "Kvalitet och flexibel utbildning. En antologi". Distum, Rapport 1:2002, Härnösand

Hedestig Ulf (2002). "Lärcentrets och institutionens roller i det virtuella universitetet". I Gisselberg, M (red) *Distanslärare och distanslärande - en antologi*. Distum, Rapport 6:2002, Härnösand

Horm Peeter och Olofsson Sarah (2002). *Att bryta isoleringen. Sociala faktorer i nätbaserad distansutbildning*. Magisteruppsats, Blekinge tekniska högskola. IT-kommissionen. Rapport 53/2002

Jalling Hans (2003) *Universitetspedagogiska förutsättningar vid millennieskiftet*. Rådet för högre utbildning. Stockholm

Lundgren Björn (2002). *Nätbaserad utbildning vid Malmö högskola*. Malmö

Marklund, Kari (2002). "Högskoleläraren är framtidens hjälte" I Borg, Christian (red) *Vetenskapernas visioner. Elva samtal om framtidens studier och undervisning i högskolan*. Distum, Rapport 4:2002, Härnösand

Myringer B (2002). Strategier för ett nytt förhållningssätt till utbildning och lärande. I Gisselberg, M (red) *Distanslärare och distanslärande - en antologi*. Distum. Rapport 6:2002, Härnösand

Prop. 2001/02:15 *Den öppna högskolan*

Prop. 2003/04:1 *Budgetpropositionen för 2004. Utgiftsområde 16: Utbildning och universitetsforskning*

SFS 2002:25 Högskoleförordningen *Förordning om samverkan genom Sveriges nätuniversitet*
SFS 2002:26 *Förordning med instruktion för Myndigheten för Sveriges nätuniversitet*
Utbildningsdepartementet (2001) *Debatten om det livslånga lärandet: Den nationella konsultationen om EU-kommissionens memorandum om livslångt lärande 2001.*
Utbildningsdepartementets skriftserie Rapport 5

Wännman Toresson Gunnel & Östlund Berit (2002). Ny roll, ny kompetens för distansläraren.
I Gisselberg, M (red) *Distanslärare och distanslärande - en antologi*. Distum, Rapport 6:2002, Härnösand

APPENDIX 1: PILOTSTUDIE

För att utröna vilka frågor som var viktiga att inkludera i enkäterna genomfördes en pilotstudie, där åtta anställda samt två studenter vid universitet/högskolor kontaktades via telefon eller personligen⁶⁰.

Pilotstudien visade att det var få, med undantag från en person (prefekt), som egentligen hade någon tydlig uppfattning om vad Nätuniversitetet står för. Åsikterna handlade mer generellt om IT-stödd distansutbildning. Studenterna ansåg att de hade svårt att se skillnaden på distanskurser och IT-stödda distanskurser, eller på campuskurser med IT-stöd och IT-stödda distanskurser.

Värdet av Nätuniversitetet ansågs vara att utbudet av IT-stödda kurser samlas på ett ställe som studenter kan ta del av, samt att det ger viss marknadsföring för det enskilda lärosätet och enskilda institutioner.

Bland de anställda ansågs det vara en nackdel med avsaknaden av bestämda kriterier för vad som kan inkluderas i Nätuniversitetets utbud, eftersom det kan leda till att Sveriges nätuniversitet blir en portal för flera olika former av distansutbildning. Något som därmed kan förvirra och ge falsk information till studenterna.

En anställd tyckte att frånvaron av riktlinjer kring utveckling av IT-stödda distanskurser leder till att det utvecklas olika lösningar vid varje institution (varje kurs) vilket gör det kostsamt både i tid och pengar.

De svar som framkom på frågor kring det ekonomiska stöd som finns för IT-stödda distanskurser och hur det fördelas, var att det är ett svårt och komplicerat område att penetrera. Många frågor inom området kräver en djupare förståelse för hur policydokumenten ser ut vid varje lärosäte och vilken politik ledningen för lärosätena driver. De flesta menade att utvecklingen av IT-stödda distanskurser skulle ske långsammare om lärosätena inte tilldelas några extra resurser för denna verksamhet. En respondent ansåg att det kan bli en tröghet i utvecklingen av IT-stödda distanskurser om utvecklingsarbetet medför en alltför stor kostnad i pengar och nedlagd tid. Några har också uppmärksammat att arbetsbelastning för lärare i samband med IT-stödda distanskurser ökar.

Slutligen verkar det existera en osäkerhet kring om Nätuniversitetet kommer att finnas kvar om tre, fyra år och att det därmed finns en fara att lärosäten tappar intresset för Nätuniversitetet.

⁶⁰ De anställda utgjordes av fem kursansvariga, en studierektor och två prefekter, från Göteborgs universitet, Idrottshögskolan i Stockholm, Mälardalens Högskola, Umeå universitet. De tillfrågade studenterna studerar vid Umeå universitet.

APPENDIX 2: NÄTUNIVERSITET OCH IT-STÖDDA DISTANSKURSER

Universitetet och högskolor i Sverige startade år 2002 en samverkan kring IT-stödd distansundervisning, vilket fick namnet Sveriges nätuniversitet, ofta titulerat Nätuniversitetet. Inledningsvis deltog 31 universitet och högskolor vilket idag har ökat till sammanlagt 34 lärosäten. Nätuniversitetssamarbetet innebär bl.a. att universitet och högskolor gemensamt presenterar ett utbud av IT-stödd distansutbildning (via en portal) samt att de på olika sätt arbetar för utveckling inom området, exempelvis genom erfarenhetsutbyte.

Samma år som Nätuniversitetet etablerades inrättades även Myndigheten för Sveriges nätuniversitet med säte i Härnösand. Myndighetens roll är att stödja verksamheten vid Nätuniversitetet och myndigheten ska i första hand arbeta med att⁶¹;

- Registrera sådan IT-stödd distansutbildning som anmälts enligt förordningen för Nätuniversitetet
- Presentera Nätuniversitetets utbud av IT-stödd distansutbildning elektroniskt
- Svvara för administration och samordning av Nätuniversitetets verksamhet
- Fördela medel för att främja Nätuniversitetets utveckling och stimulera utveckling av IT-stödd distansutbildning
- Verka för en ökad tillämpning av nationella och internationella kunskaper och erfarenheter av IT-stödd distansutbildning

Myndigheten arbetar även i överensstämmelse med regeringens prop. 2001/02:15 för att:

- göra högre utbildning mer tillgänglig (dvs. göra det möjligt för studenter att studera varsomhelst, när som helst)
- bredda rekryteringen (dvs. försöka nå fler studerandegrupper, ex. människor i glesbygd/landsort, funktionshindrade)
- göra det lättare för studenter att tillgodoräkna kurser (det ska råda en hög flexibilitet för studenter att kombinera kurser som ges av olika lärosäten)
- utveckla pedagogiken för distanskurser i allmänhet
- utveckla IT-stödda distanskurser inom områden som saknar sådan
- utveckla IT-stödda distanskurser inom prioriterade områden, exempelvis vård, lärarutbildning, teknik, naturvetenskap och språk
- främja samarbetet mellan universitet, högskolor och lärcentra

Kriterier för det utbud som ingår i Nätuniversitetet

I nuläget finns inga exakta kriterier för vilka typer av distanskurser som kan ingå i Nätuniversitetets utbud. Myndigheten bedömer att det inte är eftersträvansvärt att sätta gränser och fasta ramar gentemot universitet och högskolor för vad som ska definieras som IT-stödd distansutbildning och att det inte heller skulle vara bra ur ett studentperspektiv⁶².

I den nuvarande situationen är det därför upp till varje lärosäte att bedöma vilken utbildning som faller inom ramen för IT-stödd distansutbildning, en bedömning som ser lite olika ut vid varje lärosäte. Ett exempel sammanfaller med hur många sammankomster det bör finnas i IT-stödd distansutbildning, några lärosäten menar att det är önskvärt att ha så få eller inga

⁶¹ Verksamhetsplan 2003 för Myndigheten för Sveriges nätuniversitet

⁶² Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, i en skrivelse till utbildningsdepartementet 2002-10-28

sammankomster under kursens gång. Snäva kriterier redovisas heller inte i högskolelagen, där det står att; ”*samverkan avser kurser och program som utgör högskoleutbildning, bedrivs på distans och grundas på informations- och kommunikationsteknik, och registreras hos Myndigheten för Sveriges Nätuniversitet*”⁶³.

Några gemensamma kvalitetskriterier för IT-stödda distanskurser/utbildning finns inte ännu, men processen att utveckla sådana är i gång och under 2002 publicerades en rapport via Distum som ett led i detta⁶⁴

Ekonomiskt stöd för att främja IT-stödd distansutbildning

Gällande ekonomiskt stöd, fördelar Utbildningsdepartementet resurser för att stimulera lärosäten att ge kurser/utbildningar inom ramen för Sveriges nätuniversitet. År 2002 fördelades 211 miljoner kronor och år 2003 159 miljoner kronor, vilket är ett stöd som erhålls i form av en särskild ersättning per helårsstudent och helårsprestation till respektive lärosäte. Under år 2003 har denna ersättning varit 20 000 per helårsstudent. Ersättningen för år 2004 är 100 miljoner, vilket i praktiken betyder en lägre ersättning än tidigare eftersom antalet kurser och studenter beräknas öka⁶⁵.

När medlen fördelats till lärosätena är det dessa som bestämmer vad de ska användas till, exempelvis till utvecklingsprojekt, organisationsförändring, kompetensutveckling, stöd och support eller till nyutveckling och anpassning av IT-stödda distanskurser/utbildningar. Det är även lärosätena själva som bestämmer hur mycket stöd som ska fördelas vidare till varje institution/enhet.

Vid sidan om den centrala tilldelningen av extra medel från Utbildningsdepartementet, ser satsningarna väldigt olika ut vid varje lärosäte respektive varje institution/enhet. I vissa fall har lärosätena utarbetat en policy för sin verksamhet inom fältet för IT-stödd distansutbildning⁶⁶.

⁶³ SFS 2002:25

⁶⁴ Hansson 2002

⁶⁵ Prop. 2003/04:1

⁶⁶ Ex. Björck 2002

BILAGA 1: STUDENTENKÄTEN

Enkät

I enkäten avses med: "**Myndigheten för Sveriges nätuniversitet**" - Den myndighet som administrerar och koordinerar Nätuniversitetets verksamhet.

"**Nätuniversitetet**" - De 34 svenska högskolor och universitet vars nätbaserade kurser presenteras via portalen www.netuniversity.se.

"**IT**" - Används i enkäten generellt och inkluderar allt från teknik till programvaror, e-post, hemsidor, videokonferenser, chatt och olika plattformar som First Class och PingPong etc.

Bakgrundsfrågor

1. Kön	ange
Kvinna	☐
Man	☐

2. Ålder	ange
< 25	☐
26-30	☐
31-40	☐
41-50	☐
> 51	☐

3. Bostadsort -- län
<input type="text" value="Blekinge län"/>

3b. Kommun
<input type="text" value="Ale"/>

4. Vilket lärosäte studerar Du vid?
<input type="text" value="Blekinge Tekniska Högskola"/>

5. Vilket ämnesområde studerar Du huvudsakligen inom?
<input type="text" value="Medicin/Vård/Omsorg"/>

6. Hur många högskolepoäng har Du godkända?	ange
---	------

0	☐
< 20	☐
21-40	☐
41-119	☐
>= 120	☐

7. Vilka erfarenheter har Du av IT?	ingen erfarenhet	liten erfarenhet	varken stor eller liten	stor erfarenhet	mycket stor erfarenhet
Kommunikation via e-post	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunicera med ljud och bild via dator (ex, videokonferenser, chatt etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Hämta instruktioner på kurshemsidor (ex. hämta schema, uppgifter etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Producera hemsidor	☐	☐	☐	☐	☐
Använda olika plattformar (ex. First Class, PingPong)	☐	☐	☐	☐	☐
Söka i databaser	☐	☐	☐	☐	☐
Använda bibliotekstjänster via nätet	☐	☐	☐	☐	☐
Distanskurser med IT-stöd	☐	☐	☐	☐	☐

8. Har Du erfarenhet av:	ingen erfarenhet	liten erfarenhet	varken stor eller liten	stor erfarenhet	mycket stor erfarenhet
campuskurser/på platsen kurser?	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser med fysiska sammankomster på campus?	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser med fysiska sammankomster utanför campus?	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser utan fysiska sammankomster?	☐	☐	☐	☐	☐

Allmän inställning till Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser

9. Vilken är Din allmänna inställning till Nätuniversitetet?	ange
mycket negativ	☐
negativ	☐
varken eller	☐
positiv	☐
mycket positiv	☐
9b. Motivera	
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>	

10. Vilken är Din allmänna	mycket negativ	negativ	varken eller	positiv	mycket positiv
----------------------------	----------------	---------	--------------	---------	----------------

campuskurser/på platsen kurser?	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser med fysiska sammankomster på campus?	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser med fysiska sammankomster utanför campus?	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser utan fysiska sammankomster?	☐	☐	☐	☐	☐

10b. Motivera

11. Vilken är Din allmänna inställning till IT-stödda distanskurser/utbildningar?

ange

mycket negativ

negativ

varken eller

positiv

mycket positiv

11b. Kommentera

12. Hur ser Du på de uppgifter som Myndigheten för Sveriges Nätuniversitet arbetar med?	inte alls angelägna	inte angelägna	varken eller	angelägna	mycket angelägna
Presentera kursutbudet på en gemensam webbplats/nätportal (www.netuniversity.se)	☐	☐	☐	☐	☐
Fördela medel för att främja Nätuniversitetets utveckling och stimulera utveckling av IT-stödda distanskurser	☐	☐	☐	☐	☐
Verka för en ökad tillämpning av nationella och internationella kunskaper och erfarenheter av IT-stödda distanskurser	☐	☐	☐	☐	☐

13. Vad tycker Du om ambitionerna/målsättningarna att:	inte alls angeläget	inte angeläget	varken eller	angeläget	mycket angeläget
göra högre utbildning mer tillgänglig (dvs. göra det möjligt för studenter att studera varsomhelst, när som helst)	☐	☐	☐	☐	☐
bredda rekryteringen (dvs. försöka nå fler studerandegrupper, ex. människor i glesbygd/landsort, handikappade)	☐	☐	☐	☐	☐
göra det lättare för studenter att tillgodoräkna kurser (dvs. att det ska råda en hög flexibilitet för studenter att kombinera kurser som ges av olika lärosäten)	☐	☐	☐	☐	☐
utveckla pedagogiken för distanskurser i allmänhet	☐	☐	☐	☐	☐

utveckla IT-stöd i distanskurser inom områden som saknar sådan	☐	☐	☐	☐	☐
utveckla IT-stöd i distanskurser inom prioriterade områden, exempelvis vård, lärarutbildning, teknik, naturvetenskap och språk	☐	☐	☐	☐	☐
främja samarbetet mellan universitet, högskolor och lärcenter	☐	☐	☐	☐	☐
inte ställa upp centrala kriterier för vad som kan ingå i Nätuniversitetets kursutbud	☐	☐	☐	☐	☐

13b. Motivera

14. I vilken utsträckning instämmer Du i följande påståenden:	instämmer inte alls 1	2	3	4	instämmer helt 5
IT-stödda distanskurser är endast för studievana personer (kurserna är alldeles för komplicerade för nybörjare)	☐	☐	☐	☐	☐

IT-stödda distanskurser är mindre krävande än på platsen kurser	☐	☐	☐	☐	☐
Pedagogiken i IT-stödda distanskurser är inte lika bra som på platsen kurser	☐	☐	☐	☐	☐
Det borde erbjudas introduktionskurser i den teknik som används i den IT-stödda distanskursen/utbildningen	☐	☐	☐	☐	☐
IT-säkerheten är undermålig vid examination på IT-stödda distanskurser/utbildningar	☐	☐	☐	☐	☐

Erfarenheter av Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser

15. Hur kom Du i kontakt med Nätuniversitetet?	ange
Har ej kommit i kontakt med Nätuniversitetet	☐
Information från Nätuniversitetet	☐
Nätuniversitetets hemsida	☐
Information från universitets-/högskoleledning	☐
Kollegor, bekanta, kamrater	☐
Studievägledare/syokonsulent	☐
Annat	☐

15b. Om annat, vad
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>

16. Vilket är Dina främsta motiv för att delta i en IT-stödd distanskurs/utbildning?	(markera ett eller högst 3 alternativ)
Jag behöver kursen för att klara mina nuvarande arbetsuppgifter bättre	☐
Jag behöver kursen för att kunna klara mina nya arbetsuppgifter	☐
Jag behöver kursen för att på sikt kunna byta arbete	☐
Jag deltar i kursen för att berika min fritid	☐
Jag deltar i kursen för att få kontakt och utbyta tankar	☐
Jag deltar i kursen för att höja min personliga kompetens	☐
Jag har blivit beordrad att gå kursen	☐
Jag deltar i kursen för att ha något att göra	☐

16b. Annat motiv

17. Har det haft någon betydelse för Dig att kursen/utbildningen är en IT-stödd distanskurs/utbildning?	(markera ett eller högst 3 alternativ)
Nej, det är främst innehållet jag är intresserad av	☐
Ja, jag bor långt från närmaste studieort	☐
Ja, kan inte studera på annat sätt pga. mitt arbete	☐
Ja, kan inte studera på annat sätt pga. min familjesituation	☐
Ja, jag är intresserad av den teknik som används	☐
Ja, jag vill utnyttja möjligheten att studera i egen takt	☐

18. Anser Du att det idag finns en god IT-kompetens för IT-stödda distanskurser bland:	1 mycket dålig	2	3	4	5 mycket bra
studenter?	☐	☐	☐	☐	☐
lärare?	☐	☐	☐	☐	☐

Om framtiden

19. Hur ställer Du dig till följande påståenden:	1 instämmer inte alls	2	3	4	5 instämmer helt
Det borde finnas ett bredare utbud av IT-stödda distanskurser än det som erbjuds via Nätuniversitetet idag	☐	☐	☐	☐	☐
Det borde finnas mer information om varje IT-stödd distanskurs	☐	☐	☐	☐	☐
Nätuniversitetet behövs inte	☐	☐	☐	☐	☐

20. Hur ser Du på Nätuniversitetet i framtiden? -- Positivt

	<input type="text"/>	<input type="button" value="▲"/> <input type="button" value="□"/> <input type="button" value="▼"/>
--	----------------------	--

21. Hur ser Du på Nätuniversitetet i framtiden? -- Negativt

	<input type="text"/>	<input type="button" value="▲"/> <input type="button" value="□"/> <input type="button" value="▼"/>
--	----------------------	--

Tack för Din medverkan!

BILAGA 2: ENKÄTEN TILL PREFEKTER OCH KURSANSVARIGA

Enkät

I enkäten avses med:

"Myndigheten för Sveriges nätuniversitet" - Den myndighet som administrerar och koordinerar Nätuniversitetets verksamhet.

"Nätuniversitetet" - De 34 svenska högskolor och universitet vars nätbaserade kurser presenteras via portalen www.netuniversity.se.

"IT" - Används i enkäten generellt och inkluderar allt från teknik till programvaror, e-post, hemsidor, videokonferenser, chatt och olika plattformar som First Class och PingPong etc.

Bakgrundsfrågor

1. I vilken egenskap svarar Du:	ange
Prefekt eller motsvarande	☐
Studierektor med grundutbildningsansvar	☐
Kursansvarig	☐
Annan	☐
2. Kön	ange
Kvinna	☐
Man	☐
3. Ålder	(ange)
< 30	☐
31-40	☐
41-50	☐
51-60	☐
> 60	☐
4. Vilket lärosäte arbetar Du vid?	
<input type="text" value="Blekinge Tekniska Högskola"/>	
5. Vilket är Ditt ämnesområde?	
<input type="text" value="Medicin/Vård/Omsorg"/>	

6. Hur många anställda finns vid Din institution/enhet?	ange
< 25	☐
26-50	☐
>51	☐

7. Vilka erfarenheter har Du av IT?	ingen erfarenhet	liten erfarenhet	varken stor eller liten	stor erfarenhet	mycket stor erfarenhet
Kommunicera med ljud och bild via dator (ex. videokonferenser, chatt etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Lägga ut instruktioner på kurshemsidor (ex. lägga ut schema, uppgifter etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Producera hemsidor	☐	☐	☐	☐	☐
Använda olika plattformar (ex. First Class, PingPong)	☐	☐	☐	☐	☐
Söka i databaser	☐	☐	☐	☐	☐
Använda olika bibliotekstjänster	☐	☐	☐	☐	☐
8. Har Du erfarenhet av att arbeta med:	ingen erfarenhet	liten erfarenhet	varken stor eller liten	stor erfarenhet	mycket stor erfarenhet
campuskurser/på platsen kurser?	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser med fysiska sammankomster på campus?	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser med fysiska sammankomster utanför campus?	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser	☐	☐	☐	☐	☐

distanskurser utan fysiska sammankomster?	☐	☐	☐	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Allmän inställning till Nätuniversitetet och IT-stödda distanskurser

9. Vilken är Din allmänna inställning till Nätuniversitetet?	ange
mycket negativ	☐
negativ	☐
varken eller	☐
positiv	☐
mycket positiv	☐

9b. Motivera

10. Vilken är Din allmänna inställning till:	mycket negativ	negativ	varken eller	positiv	mycket positiv	vet ej
campuskurser/på platsen kurser?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser med fysiska sammankomster på campus?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser med fysiska sammankomster utanför campus?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
distanskurser utan fysiska sammankomster?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Vilken inställning har	mycket negativ	negativ	varken eller	positiv	mycket positiv
du till IT-stödda distanskurser/utbildningar?	☐	☐	☐	☐	☐
majoriteten på Din institution/enhet till IT-stödda distanskurser/utbildningar?	☐	☐	☐	☐	☐
institutionsledningen till IT-stödda distanskurser?	☐	☐	☐	☐	☐
12. Hur ser Du på de uppgifter som Myndigheten för Sveriges nätuniversitet arbetar med?	inte alls angelägna	inte angelägna	varken eller	angelägna	mycket angelägna
Presentera kursutbudet på en gemensam webbplats/nätportal	☐	☐	☐	☐	☐
Fördela medel för att främja Nätuniversitetets utveckling och stimulera utveckling av IT-stödda distanskurser	☐	☐	☐	☐	☐
Verka för en ökad tillämpning av nationella och internationella kunskaper och erfarenheter av IT-stödda distanskurser	☐	☐	☐	☐	☐
13. Vad tycker Du om ambitionerna/målsättningarna att:	inte alls angeläget	inte angeläget	varken eller	angeläget	mycket angeläget
göra högre utbildning mer tillgänglig (dvs. göra det möjligt för studenter att studera varsomhelst, när som helst)	☐	☐	☐	☐	☐
bredda rekryteringen (dvs. försöka nå fler studerandegrupper, ex. människor i glesbygd/landsort, handikappade)	☐	☐	☐	☐	☐
göra det lättare för studenter att tillgodoräkna kurser (dvs. att det ska råda en hög flexibilitet för	☐	☐	☐	☐	☐

göra det lättare för studenter att tillgodoräkna kurser (dvs. att det ska råda en hög flexibilitet för studenter att kombinera kurser som ges av olika lärosäten)	☐	☐	☐	☐	☐
utveckla pedagogiken för distanskurser i allmänhet	☐	☐	☐	☐	☐
utveckla IT-stöd i distanskurser inom områden som saknar sådan	☐	☐	☐	☐	☐
utveckla IT-stöd i distanskurser inom prioriterade områden, exempelvis vård, lärarutbildning, teknik, naturvetenskap och språk	☐	☐	☐	☐	☐
främja samarbetet mellan universitet, högskolor och lärcenter	☐	☐	☐	☐	☐
inte ställa upp centrala kriterier för vad som kan ingå i Nätuniversitetets kursutbud	☐	☐	☐	☐	☐

13b. Motivera

14. I vilken utsträckning instämmer Du i följande påståenden:	instämmer inte alls 1	2	3	4	instämmer helt 5
IT-stödda distanskurser är endast för studievana personer (kurserna är alldeles för komplicerade för nybörjare)	☐	☐	☐	☐	☐
IT-stödda distanskurser är mindre krävande än på platsen kurser	☐	☐	☐	☐	☐
Pedagogiken i IT-stödda distanskurser är inte lika bra som på platsen kurser	☐	☐	☐	☐	☐

Det borde erbjudas introduktionskurser i den teknik som används i IT-stödda distanskurser/utbildning	☐	☐	☐	☐	☐
IT-säkerheten är undermålig vid examination på IT-stödda distanskurser/utbildningar	☐	☐	☐	☐	☐
Kännedomen om lagstiftning/regelverk, ex. publicering, är undermålig bland de som arbetar med IT-stödda distanskurser.	☐	☐	☐	☐	☐
Att ta hänsyn till lagstiftning/regelverk är ett hinder i arbetet med IT-stödda distanskurser	☐	☐	☐	☐	☐

Ekonomiskt stöd och bidrag till att främja IT-stödda distanskurser

Utbildningsdepartementet fördelar ekonomiskt stöd för att stimulera lärosäten att ge kurser/utbildningar inom ramen för Sveriges Nätuniversitet. Stödet kan användas till generella insatser ex. till utvecklingsprojekt, organisationsförändring, kompetensutveckling, stöd och support, eller till nyutveckling och anpassning av IT-stödda distanskurser/utbildningar.

15. Anser Du att IT-stödda distanskurser är ett område som förtjänar extra ekonomiska resurser?	ange
Ja	☐
Nej	☐
Ingen uppfattning	☐
16. Vad tycker Du att de extra resurserna som har tilldelats/tilldelas främst ska användas till?	(markera högst 3 alternativ)
Pedagogisk utveckling av IT-stödda distanskurser	☐
Anpassning av kurser till Nätuniversitetet	☐
Kompetenshöjning av personal	☐
Investering i nytt tekniskt stöd	☐
Centrala stödfunktioner (ex. biblioteksstöd)	☐
Annat	☐
16b. Kommentar	
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>	

17. Tycker Du att Din institution/enhet, inom givna ramar, bör satsa extra resurser på IT-stödda distanskurser?	ange
Ja	☐
Nej	☐
Ingen uppfattning	☐

Erfarenheter av IT-stödda distanskurser

Om Du inte har erfarenheter av IT-stödda distanskurser fortsätt med fråga 24.

18. Varför har Du valt att arbeta med IT-stödda distanskurser?	(markera högst de 3 viktigaste alternativen)
Det finns möjlighet till extra ekonomiskt stöd för IT-stödda distanskurser	☐
Jag gillar teknik	☐
Det är framtiden inom kursutveckling	☐
Jag blev tillsagd att medverka i en kurs	☐
Det är bra marknadsföring för institutionen/enheten	☐
Institutionen/enheten vill nå fler studenter (utanför det lokala upptagningsområdet)	☐
Institutionen/enheten kan på så sätt nå en internationell marknad	☐
Annat	☐
18b. Om annat, vad	
<div style="border: 1px solid black; height: 70px; width: 100%;"></div>	

19. Har Du medverkat i:	i liten utsträckning 1	2	3	4	i stor utsträckning 5
utveckling av nya IT-stödda distanskurser?	☐	☐	☐	☐	☐
utveckling/anpassning av befintliga kurser till Nätuniversitetet?	☐	☐	☐	☐	☐
undervisning på IT-stödda distanskurser?	☐	☐	☐	☐	☐
20. Hur många personer känner Du till som på olika sätt är engagerade i IT-stödda distanskurser vid Din institution/enhet:					
<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>					
21. Anser Du att det idag finns en god IT-kompetens för IT-stödda distanskurser bland:	mycket dålig 1	2	3	4	mycket bra 5
studenter?	☐	☐	☐	☐	☐
lärare?	☐	☐	☐	☐	☐
22. Hur upplever Du arbetsbelastningen när det gäller:	låg 1	2	3	4	hög 5
att utveckla nya IT-stödda kurser/utbildningar	☐	☐	☐	☐	☐
att utveckla/anpassa befintliga utbildningar till nätuniversitetet	☐	☐	☐	☐	☐
att undervisa på IT-stödda distansutbildningar (1:a gången)	☐	☐	☐	☐	☐
att undervisa på IT-stödda distansutbildningar (3:e gången och därefter)	☐	☐	☐	☐	☐

22b. Kommentarer					
<div style="border: 1px solid black; height: 50px; width: 100%;"></div>					
23. Vilka förväntningar upplever Du att studenter har på lärare vad gäller tillgänglighet, i samband med IT-stödda kurser/utbildningar?	låga förväntningar 1	2	3	4	höga förväntningar 5
Ange	☐	☐	☐	☐	☐

Om framtiden

24. Hur ställer Du dig till följande påståenden:	instämmer inte alls 1	2	3	4	instämmer helt 5
Den nuvarande formen för Nätuniversitetet bör finnas kvar	☐	☐	☐	☐	☐
Det bör finnas fortsatt extra ekonomiskt stöd för IT-stödda distanskurser	☐	☐	☐	☐	☐
Nätuniversitetet behövs inte	☐	☐	☐	☐	☐

25. Hur ser Du på Nätuniversitetet i framtiden? -- Positivt

	<input type="text"/>	<input type="button" value="▲"/> <input type="button" value="□"/> <input type="button" value="▼"/>
--	----------------------	--

26. Hur ser Du på Nätuniversitetet i framtiden? -- Negativt

	<input type="text"/>	<input type="button" value="▲"/> <input type="button" value="□"/> <input type="button" value="▼"/>
--	----------------------	--

Tack för Din medverkan!

Skicka in enkäten

BILAGA 3: ENKÄTSVAR

Lärosäten	Prefekt	Kursansvarig	Utskick	Studenter 9 feb	Svarsfrekvens studenter
Blekinge Tekniska Högskola	2	3	40	16	40 %
Danshögskolan (kurser vt 04)	1	3	-	-	-
Ersta Sköndal Högskola	1	1	5	3	60 %
Göteborgs universitet	1	4	113	23	20 %
Högskolan i Borås	1	3	129	15	12 %
Högskolan i Dalarna	1	1	-	-	-
Högskolan i Gävle	3	2	46	9	20 %
Högskolan i Halmstad	1	2	-	-	-
Högskolan i Jönköping	2	4	81	26	32 %
Högskolan i Kalmar	1	2	19	9	47 %
Högskolan i Kristianstad	1	2	-	-	-
Högskolan i Skövde	2	1	78	13	17 %
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	1	2	39	12	31 %
Högskolan på Gotland	1	3	31	5	16 %
Idrottshögskolan i Stockholm	-	3	-	-	-
Karlstads universitet	3	1	22	8	36 %
Karolinska institutet	1	3	127	14	11 %
Kungliga tekniska Högskolan	-	1	-	-	-
Linköpings universitet	2	1	20	4	20 %
Luleå tekniska universitet	2	2	21	2	10 %
Lunds universitet	1	1	-	-	-
Lärarhögskolan i Stockholm	1	1	-	-	-
Malmö Högskola	2	3	140	42	30 %
Mitthögskolan	2	1	60	13	22 %
Mälardalens Högskola	1	3	76	24	32 %
Stockholms universitet	1	4	25	22	88 %
Södertörns Högskola	1	1	22	5	23 %
Sveriges lantbruksuniversitet SLU	3	-	52	20	38 %
Teologiska Högskolan, Stockholm (kurser vt 04)	-	1	-	-	-
Umeå universitet	2	2	195	35	18 %
Uppsala universitet	1	1	87	14	16 %
Växjö universitet	2	2	181	55	30 %
Örebro Teologiska Högskola	-	-	80	14	18 %
Örebro universitet	3	3	367	109	30 %
Totalt	47	67	2056	512	25 %

BILAGA 4: INSTÄLLNINGEN TILL IT-STÖDDA DISTANSKURSER

I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden:	Befattning	Instämmer inte alls 1	2	3	4	Instämmer helt 5	Ej svarat	Totalt
Det borde erbjudas introduktionskurser i den teknik som används i IT-stödda distanskurser	Prefekt	11 %	6 %	19 %	32 %	30 %	2 %	100 %
	Kursansvarig	2 %	5 %	21 %	32 %	39 %	1 %	100 %
Kännedomen om lagstiftning/ regelverk, ex. publicering, är undermålig bland de som arbetar med IT-stödda distanskurser	Prefekt	4 %	13 %	43 %	28 %	6 %	6 %	100 %
	Kursansvarig	4 %	10 %	30 %	35 %	15 %	6 %	100 %
Att ta hänsyn till lagstiftning/ regelverk är ett hinder i arbetet med IT-stödda distanskurser	Prefekt	19 %	23 %	43 %	11 %	-	4 %	100 %
	Kursansvarig	18 %	12 %	38 %	17 %	8 %	7 %	100 %
IT-säkerheten är undermålig vid examination på IT-stödda distanskurser	Prefekt	13 %	21 %	49 %	7 %	6 %	4 %	100 %
	Kursansvarig	14 %	24 %	35 %	15 %	4 %	8 %	100 %
Pedagogiken i IT-stödda distanskurser är inte lika bra som på platsen kurser	Prefekt	26 %	23 %	23 %	13 %	11 %	4 %	100 %
	Kursansvarig	33 %	21 %	23 %	18 %	3 %	2 %	100 %
IT-stödda distanskurser är endast för studievana personer (kurserna är för komplicerade för nybörjare)	Prefekt	28 %	23 %	28 %	17 %	2 %	2 %	100 %
	Kursansvarig	36 %	23 %	21 %	18 %	-	2 %	100 %
IT-stödda distanskurser är mindre krävande än på platsen kurser	Prefekt	49 %	23 %	17 %	7 %	-	4 %	100 %
	Kursansvarig	61 %	20 %	15 %	2 %	1 %	1 %	100 %

Not: Fråga 14 i enkäten